

Una proposta de treball EN XARXA

Per a la detecció i abordatge dels maltractaments als menors

Ajuntament del
Prat de Llobregat

Edició: Servei d'Acció Social de l'Ajuntament del Prat de Llobregat

2a edició 2023

DL: B-36661 - 2010

Imprès en paper ecològic

www.elprat.cat

Índex

Presentació	4
Índex	7
Introducció	9
Bases legislatives i professionals	11
Bones pràctiques professionals i treball en xarxa	13
Marc legislatiu	15
Marc conceptual: Un mateix llenguatge	19
Necessitats de la infància	21
Tipus de maltractaments, factors de fragilitat, de risc, de protecció i indicadors	24
Requisits que assenyalen existència de maltractaments	37
Model de treball en xarxa	38
Circuit	40
Acords de treball	42
Annex	43
Serveis	45
Referents dels diferents serveis de la ciutat	57
Acte de reunió	61
Fitxa registre d'indicadors	62
Fitxa de registre de factors de protecció i fragilitat	65
Glossari	69
Sigles	72
Bibliografia	73

Introducció

Aquest document és fruit de l'esforç de diferents professionals i els seus serveis respectius que pretén ser un instrument de treball dinàmic per a la xarxa de protecció infantil del nostre municipi.

Ha de servir per millorar l'atenció dels infants i adolescents que estan en situacions de risc i/o que pateixen maltractaments, i per millorar la relació dins les seves famílies amb l'objectiu que els seus pares i mares puguin portar a terme les seves funcions en bones condicions. I també ha de servir als professionals: per evitar que se sentin sols davant les situacions de sospita i/o detecció de maltractaments a infants i/o adolescents.

La feina que s'ha portat a terme suposa l'inici d'un treball en xarxa que s'ha de fer extensiu a tots els i les professionals que treballen, d'una manera directa o indirecta, amb la infància i l'adolescència, per tal que amb la seva posada en pràctica es vagi definint la feina de tots els membres dels diferents serveis que configuren la xarxa de protecció d'aquest col·lectiu del municipi.

Bases legislatives i professionals

Bones pràctiques professionals i treball en xarxa

Marc legislatiu

Bones pràctiques i treball en xarxa

En les situacions de maltractament infantil ens trobem davant de pràctiques de violència, ja sigui física, psíquica o de manca de la cura adequada, d'un adult cap a un menor que no té els mecanismes per defensar-se i que no sap si allò que li està passant és correcte.

En els casos de violència de gènere en què en el nucli familiar hi ha un menor, aquest pot patir maltractaments i/o ser-ne testimoni i això, d'una manera directa o indirecta, influirà en el seu desenvolupament.

En la nostra societat hi ha persones de diferents cultures, amb altres formes d'actuació envers els infants i adolescents. Hem de tenir molt en compte el que es denomina relativisme cultural: no podem disculpar les formes de fer d'altres cultures, com l'ús de la violència física i/o psíquica, la mutilació genital femenina, els casaments forçosos... Ha de prevaldre el que està emmarcat en les nostres lleis.

Per aquest motiu, som els professionals que estem al voltant de l'infant i la seva família, els qui hem de vetllar perquè les condicions en què creixi aquest infant siguin les més adequades i per poder ajudar la seva família en la criança. I la millor manera de donar suport als pares i les mares i a l'infant/adolescent és aturar o prevenir una situació de maltractaments, i restablir les bones capacitats dels progenitors.

De les diferents situacions que ens trobem en la nostra vida professional, la sospita o l'evidència d'un cas de maltractament a menors ens comporta tota una sèrie d'interrogants, de dubtes i d'incerteses: què hem de fer?, tenim dret a ficar-nos en la vida privada dels altres?, i si ens equivoquem?, què passarà després de la nostra actuació?, com ho hem de fer per contenir la ràbia que ens suposa aquesta situació? O també podem pensar que a nosaltres no ens incumbeix, que intervinguin els altres equips o podem tenir por de la reacció de la família...

Diferents respostes a aquestes preguntes

La resposta dels i les professionals que hem format part de l'equip de treball ha estat parlar, posar en comú les nostres preocupacions, les nostres pors, com funcionen els nostres serveis i quines competències tenen respecte a les situacions de risc, què fem davant d'una situació de sospita o de detecció de maltractaments a infants i adolescents, com volem treballar per poder entendre entre tots el que està passant i com podem ajudar els menors i les seves famílies. Per resoldre tots aquests dubtes, hem pensat que la millor manera és confeccionar un protocol que ens permeti a tots els i les professionals de la xarxa de protecció i d'atenció a la infància i l'adolescència del municipi partir dels mateixos conceptes per poder abordar aquestes situacions.

Davant d'aquestes situacions, hem de poder pensar què està passant, quins aspectes hem d'observar, què podem fer perquè canviï aquesta situació, com ho farem...

Per fer front a aquestes qüestions necessitem altres professionals i disciplines: per dur-ho a terme, hem de veure la família des de diferents vessants i un sol professional això no ho pot fer.

Necessitem el treball en xarxa dels diversos col·lectius professionals que tenen cura dels infants/adolescents i dels seus pares/mares/cuidadors, per tal de poder abordar d'una manera eficient aquesta

problemàtica i com una manera de protegir-nos de l'aïllament, la impotència i l'esgotament, tal com diu J. Barudy.

Necessitem treballar de manera interdisciplinària i cooperativa: treballem pel mateix (interacció); pensem conjuntament (circularitat); compartim la informació i els acords.

Això permet intercanviar coneixement i recursos, actuar de forma col·lectiva i coordinada, i obtenir suport entre professionals. El resultat final és una major capacitat creadora per poder plantejar solucions.

Amb el treball coordinat i la comunicació entre professionals i també amb els infants o adolescents i les seves famílies, podrem atendre les situacions de risc o certesa de maltractaments de forma global, i unificar criteris i indicadors objectius.

Aquest treball no ha de perdre de vista el respecte cap a la persona i la legislació vigent en matèria de protecció de dades.

Tenint en compte totes les consideracions anteriors pel que fa a la protecció dels i les professionals i a l'abordatge de les situacions de maltractaments, s'ha dissenyat un protocol, un model de treball que s'adapta en l'abordatge de cada cas. Aquest document no és estàtic, sinó que s'anirà avaluant, s'hi incorporarà el que sorgeixi de la pràctica, de les dificultats i entrebancs, dels avantatges...

La primera premissa del treball en xarxa és que els professionals tinguin el mateix llenguatge en relació amb els conceptes propis dels diferents tipus de maltractaments i els indicadors observats

Marc legislatiu

La intervenció en xarxa de les situacions de risc en la infància i l'adolescència sorgeix i està emparada pel marc legal vigent, que esdevé la referència principal en l'àmbit de protecció d'aquest col·lectiu vulnerable.

En aquest protocol es recullen els documents de referència en l'àmbit internacional, nacional i autonòmic, així com els protocols existents.

Normativa de referència

Normativa internacional

La declaració Universal dels Drets Humans, assemblea nacional NNUU de 1948, estableix la protecció social a la qual tota persona té dret i l'assistència especial de la maternitat i la infantesa (articles 5,16 i 25).

La Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'Infant, assemblea NNUU del 28 de novembre del 1989, als articles 3, 9, 19, 24, 37 i 39. Concretament l'article 19 estableix l'obligació dels estats membres d'adoptar mesures legislatives, administratives, socials i educatives per protegir l'infant de totes les formes de violència física o mental.

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides ha recomanat que es promoguin protocols d'actuació conjunta en casos de maltractament infantil.

Normativa autonòmica

Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA).

L'aparició de la llei 14/2010 representa un pas significatiu en l'abordatge integral de l'àmbit de la infància i l'adolescència, ja que consolida, desenvolupa i regula recursos, instruments jurídics i actuacions que s'havien anat obrint pas en l'àmbit de la protecció pública.

La llei atribueix als ens locals la competència per desenvolupar les accions de prevenció i l'actuació d'atenció a la infància i l'adolescència en situació de risc. En concret els articles 98 i 99 recullen la competència de les situacions de risc que corresponen a l'Administració local.

En canvi, atribueix a la Generalitat la competència per declarar les situacions de desemparament, per assumir la tutela de l'infant o l'adolescent i per adoptar les mesures necessàries de protecció.

De la LDOIA emanen:

Decret 250/2013, de 12 de novembre, Taules Nacional, Territorial i Locals d'infància, que es desprèn de l'article 26 de la LDOIA. Estableix l'objectiu de potenciar la coordinació dels agents implicats en la promoció social de la infància i l'adolescència, i la detecció i intervenció davant de possibles situacions de risc o desemparament.

L'ordre BSF/331/2013, de 18 de desembre, per la qual s'aproven els indicadors i factors de protecció dels infants i adolescents. Aquesta ordre del Departament de Benestar Social i Famílies (actualment Departament de Treball, Afers Socials i Famílies) té una importància cabdal en la detecció i valoració per part dels professionals de diferents àmbits (serveis socials, salut, seguretat pública, educació) de casos de maltractament.

Protocols d'actuació per a la protecció d'infants i adolescents

En els darrers anys s'han elaborat diversos protocols d'actuació per a la protecció d'infants i adolescents davant el maltractament infantil, tant al conjunt de Catalunya com als diferents territoris o a diversos sectors professionals.

En destaquem:

Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya (juliol 2017).

- És el protocol de referència de la Generalitat de Catalunya i en aquest sentit, la resta de protocols que s'hagin signat entre departaments s'han d'interpretar d'acord amb aquest últim.
- És d'obligat coneixement i aplicació per part de tots els funcionaris de la Generalitat de Catalunya.
- És una proposta de bones pràctiques per a la ciutadania, els professionals privats, els ens locals i els òrgans judicials.
- Inclou tota forma de maltractament ja sigui lleu o greu, dins o fora de l'àmbit familiar, per part de persones adultes o per part d'iguals.

Protocol d'actuació davant de maltractaments a la infància i adolescència en l'àmbit de salut (març 2019).

- És el protocol d'actuació de l'àmbit de la salut que amplia el seu abast per a professionals de l'atenció primària i comunitària, a més dels serveis d'urgències hospitalàries i dels equips funcionals d'expertesa.
 - Incideix en el concepte del bon tracte en la seva màxima amplitud i inclou l'abordatge del maltractament prenatal i del maltractament en els primers mesos de vida.
 - Una de les seves aportacions és la preocupació per evitar la victimització secundària dels infants i adolescents, per tal de reduir el sofriment.
- Dona eines a professionals per ajudar a diferenciar què pot ser maltractament i què no.

Protocol marc d'actuació en casos d'abusos sexuals i altres maltractaments greus a menors (9/2006).

- Es va elaborar a instància del Síndic de Greuges i estableix l'obligació de les diferents conselleries (Acció Social i Ciutadania, Educació, Salut, Justícia, Interior i altres) de treballar conjuntament en els casos de sospita o certesa de situacions de maltractament greu i abús sexual. Exclou aquelles situacions que poden ser considerades de "risc". Com és un document marc deixa en mans de professionals "l'adaptació concreta del protocol a les diferents circumstàncies i formes d'abús sexual i maltractament greu del menor".
- Aquest protocol marc recorda l'obligatorietat de comunicar a les autoritats competents les situacions que comportin un risc per al o la menor o el seu desemparament (article 25.3, Llei 8/1995).
- Aquest document estableix d'una forma general l'actuació dels diferents serveis, però no exclou que es pugui realitzar d'una altra manera.
- En relació a la mutilació genital femenina, hi ha la **Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre**, en la qual s'estableixen mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social de les persones estrangeres. Aquesta llei també conté diferents articles que estableixen les formes de violència masculista i els seus àmbits de manifestació, regula la mutilació genital femenina en l'àmbit social o comunitari i recull les mesures que ha d'adoptar el Govern per prevenir-la (l'article 71).

Qualsevol professional que detecti un cas d'abús sexual haurà de notificar-lo al cos de Mossos d'esquadra amb obligatorietat.

Normativa estatal

Llei orgànica 8/2021 del 4 de juny de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència.

Aquesta llei recull la definició del concepte de violència -inclou les diferents facetes i mitjans i les seves conseqüències (físiques, psicològiques i emocionals)- així com el concepte del bon tracte, la necessitat de cooperació i col·laboració entre les administracions públiques, el dret a l'escolta dels infants i adolescents vers les situacions de violència i el deure de comunicar-les. Les principals aportacions de la llei són:

- Es preveu la dotació per part de les administracions públiques competents dels mitjans necessaris i accessibles perquè siguin els mateixos infants i adolescents víctimes o testimonis de violència els que puguin comunicar-ho de forma segura i fàcil, a través de mitjans electrònics o línies telefòniques.

- El deure de la ciutadania a la comunicació de qualsevol signe, indicatiu o presumpció de violència vers els infants o adolescents, que es configura d'una forma més exigent per a aquells col·lectius que per raó del seu càrrec, professió o activitat tenen encomanada l'assistència, la cura, l'ensenyament o la protecció de menors. Es regula de manera específica el deure a comunicar continguts a internet que constitueixin una forma de violència o abús.

- Rellevància penal. Es modifica l'inici del termini de prescripció dels delictes d'abusos sexuals a menors. Ara aquest termini comença a comptar des que la víctima compleix 35 anys. Abans començava a la seva majoria d'edat, per la qual cosa el termini prescriptiu (entre 5 anys per a delictes lleus i 15 per als greus) impedia encausar-los quan la víctima s'atrevia a denunciar-los. Així, en comptes de prescriure a l'edat de 23 i 32 anys, és a la de 40 i 50 anys.

- Negació de l'anomenada síndrome d'alienació parental per la seva falta de reconeixement científic i el seu ús sexista. Al no ser admès com a diagnòstic clínic, ha de descartar-se, sense detriment de la violència psicològica o manipulació que pugui proferir-se per qualsevol dels progenitors sobre els seus fills i filles, especialment en situacions de crisi familiar. A més, es preveu la privació de la pàtria potestat als condemnats per homicidi o maltractament.

- Revictimització. Es regula la prova preconstituïda de víctimes menors de 14 anys o amb discapacitat per evitar la reiteració de declaracions en processos judicials per delictes contra la llibertat i indemnitat sexuals pel seu perjudici traumàtic. Així, el seu enregistrament en el Jutjat d'Instrucció serà suficient, sense necessitat de reiterar-se davant diverses autoritats ni en diferents fases del procés.

- Formació i especialització de les autoritats judicials i fiscals.

- L'obligació per part de l'Administració General de l'Estat de disposar d'una estratègia d'erradicació de la violència sobre la infància i l'adolescència, que recau amb especial incidència en els àmbits familiar, escolar, sanitari, dels serveis socials, de les noves tecnologies, de l'esport i el lleure i de les forces i cossos de seguretat.

Marc conceptual: un mateix llenguatge

Necessitats de la infància

Tipus de maltractaments, factors de fragilitat, de risc, de protecció i indicadors

Requisits que assenyalen existència de maltractaments

Model de treball en Xarxa

Circuit

Acords de treball

Necessitats de la infància

Entendre la dificultat i la complexitat de ser pare o mare, d'exercir aquest rol, comprendre que no hi ha un únic model i que aquestes dificultats es veuen agreujades quan no es tenen recursos personals per resoldre-les, ens ajuda, al conjunt de professionals, a no establir un prejudici.

Tindrem com a referència el treball de Fèlix López per poder determinar quines són les necessitats dels infants i adolescents, i per entendre quines dificultats poden tenir els pares, les mares i els cuidadors per exercir la seva funció. I també per comprendre que els cal ajuda d'altres persones adultes, així com recursos per millorar les seves competències parentals...

Necessitats de caràcter psicobiològic

	PREVENCIÓ (condicions que potencien un desenvolupament adient a les necessitats dels infants i adolescents)	RISC (condicions que impedeixen el desenvolupament adient de les necessitats dels infants i adolescents)
Alimentació	Alimentació adient de la mare gestant Alimentació adequada de l'infant Alimentació suficient i variada Hàbits alimentaris	Ingesta de substàncies que perjudiquen el fetus Desnutrició Alimentació no variada Excés: obesitat Hàbits d'alimentació no establerts o no adients
Temperatura	Condicions de temperatura adequada Roba adient a les condicions climàtiques	Excés de fred o de calor a l'habitatge Vestimenta inadequada per a l'època de l'any
Higiene	Hàbits d'higiene adients Higiene corporal Higiene de la roba Higiene de l'alimentació Higiene de l'habitatge Higiene de l'entorn	Manca d'hàbits d'higiene Brutícia corporal i a la roba Contaminació i brutícia de l'entorn Presència de malalties freqüents Paràsits i rosegadors en l'entorn Malalties de la pell
Salut	Control de l'estat de salut Controls periòdics adients a l'edat i a l'estat de salut Control de vacunacions	Manca de control i de supervisió Manca de la cura i l'atenció necessàries Preocupació excessiva per la salut
Activitat física, exercici i joc	Ambient estimulants, amb objectes, joguines i altres infants Llibertat de moviments a l'espai Contacte amb elements naturals: aigua, terra, plantes, animals... Passeig: caminades, excursions...	Immobilitat corporal i inactivitat Absència d'espai per al joc Absència de joguines i estímuls Inapetència per sortir de casa

	PREVENCIÓ (condicions que potencien un desenvolupament adient a les necessitats dels infants i adolescents)	RISC (condicions que impedeixen el desenvolupament adient de les necessitats dels infants i adolescents)
Protecció de riscos reals: integritat física	<p>Supervisió i cura adients a la seva edat</p> <p>Organització de l'habitatge adequada a la seguretat: localització d'endolls, detergents, electrodomèstics, escales, finestres i mobles</p> <p>Organització de l'escola adient a la seguretat: classes, pati i activitats</p> <p>Organització de la ciutat per protegir la infància: carrers i jardins, circulació</p> <p>Protecció del menor davant possibles atacs d'altres persones</p> <p>Circulació prudent: els infants han d'anar al seient del darrere i lligats amb cinturó*</p>	<p>Poca cura o indiferència</p> <p>L'organització de la casa no compleix els requisits de seguretat mínims: alta probabilitat d'accidents</p> <p>Possibilitat d'ingesta de substàncies tòxiques, caigudes o altres tipus d'accident</p> <p>Organització insegura de la ciutat: perill d'accidents o de ser assaltat</p> <p>Organització de l'escola: alta possibilitat d'accidents</p> <p>Agressions d'altres persones</p> <p>Conducció temerària</p> <p>No adopció de mesures de seguretat al vehicle</p>

* *Circulació prudent: els infants i adolescents han de viatjar de forma que respectin la normativa vigent en matèria de seguretat viària, per tant sempre ocuparan un seient amb el cinturó de seguretat lligat i/o el sistema de retenció infantil adequat o amb el casc homologat si es viatja en vehicles de dues rodes o quads*

Necessitats cognitives

	PREVENCIÓ (Condicions que potencien un desenvolupament adient a les necessitats infantils)	RISC (Condicions que impedeixen el desenvolupament adient de les necessitats infantils)
Estimulació sensorial	<p>Estímul dels sentits</p> <p>Entorn amb uns estímuls visuals, tàctils, olfactivs, etc</p> <p>Quantitat, varietat i contingència d'estímuls</p> <p>Interacció lúdica a la família, estimulació planificada a l'escola</p> <p>Estimulació lingüística a la família i a l'escola</p> <p>Creació d'experiències d'aprenentatge</p>	<p>Pobresa sensorial de l'ambient</p> <p>No adaptació dels continguts al nivell de la comprensió de l'infant</p> <p>Manca d'estimulació lingüística</p> <p>Excés d'estimulació lingüística</p> <p>Excés d'estimulació que desborda la capacitat d'assimilació de l'infant</p>
Exploració física i social	<p>Contacte amb l'entorn físic i social ric en objectes, joguines, elements naturals i personals</p> <p>Exploració d'ambients físics i socials</p> <p>Potenciació de la seguretat en l'infant per explorar joguines, contextos i relacions noves</p> <p>Foment de la confiança i les conductes autònomes</p>	<p>Entorn pobre i poc estimulant, poc adaptat a les necessitats de l'infant</p> <p>Creació de desconfiança en l'infant de manera que no pugui explorar</p> <p>Restricció o inhibició en excés de la conducta exploratòria de l'infant</p>
Comprensió de la realitat física i social	<p>Escoltar i respondre a les preguntes</p> <p>Dir la veritat, ser sincer</p> <p>Fer-los participar en el coneixement de la vida, el sofriment, el plaer i la mort</p> <p>Transmetre actituds, valors i normes adequades</p> <p>Mostrar tolerància en les discrepàncies i les diferències: raça, sexe, classe social, minusvalideses, nacionalitats...</p>	<p>No escoltar ni respondre les preguntes</p> <p>Mentir, enganyar</p> <p>Transmetre un valor pessimista de la vida o evitar certs temes</p> <p>Fer l'anomia o transmissió de valors antisocials</p> <p>Mostrar dogmatisme i rigidesa en l'exposició d'idees i valors</p> <p>Transmetre idees racistes i poc respectuoses amb la diversitat social</p>

Necessitats emocionals i socials

	PREVENCIÓ (Condicions que potencien un desenvolupament adient a les necessitats infantils)	RISC (Condicions que impedeixen un desenvolupament adient a les necessitats infantils)
Seguretat emocional	<p>Presència d'una figura d'aferrament incondicional, que ha d'estar accessible i disponible, físicament i psicològicament</p> <p>Capacitat de protegir-lo de perills; interès i atenció als senyals de l'infant i a les seves necessitats</p> <p>Acceptació de les iniciatives i ritme d'interacció de l'infant, respostes contingents i immediates</p> <p>Transmissió d'afecte i comprensió de les demandes d'afecte</p> <p>Facilitació de la comprensió i acceptació dels diferents sentiments</p> <p>Acceptació del contacte íntim: tàctil, visual, lingüístic, etc</p> <p>Establiment d'unes regularitats, ritmes i rutines al llarg del dia per donar a l'entorn un caràcter predictable</p> <p>Foment de l'acceptació positiva del propi cos</p>	<p>Absència constant del cuidador. No hi ha disponibilitat física ni psíquica</p> <p>Manca de capacitat per protegir dels perills</p> <p>Desinterès i manca d'atenció a les necessitats de l'infant</p> <p>Interpretació de les demandes de l'infant des de les necessitats i interessos propis</p> <p>Rebuig de les iniciatives de l'infant</p> <p>Manca de respostes coherents</p> <p>Incapacitat per mostrar o transmetre afecte</p> <p>Poca capacitat per comprendre les demandes d'afecte de l'infant i per prestar-li atenció</p> <p>Tendència a ridiculitzar o castigar les expressions emocionals de l'infant</p> <p>No acceptació del contacte íntim: tàctil, visual, lingüístic, etc</p> <p>Impredictibilitat i irregularitat de les tasques quotidianes</p> <p>Exigència per sobre de les capacitats</p>
Expressió emocional	<p>Capacitat per entendre, verbalitzar i reflectir sentiments i emocions de l'infant</p> <p>Capacitat per posar-se al seu lloc</p> <p>Interès per les emocions, les preferències i les opinions de l'infant</p> <p>Existència d'unes normes i límits clars, justos i comprensibles</p> <p>Reforços de les conductes i les expressions adients</p> <p>Foment de la tolerància a la frustració</p> <p>Resolució dels conflictes amb moral inductiva: explicacions, coherència en exigències, possibilitat de revisió</p>	<p>Incapacitat per escoltar i entendre els sentiments i emocions de l'infant</p> <p>Falta d'interès per les emocions, les preferències i les opinions de l'infant</p> <p>Dificultat per establir límits i normes clares: tolerar absolutament totes les conductes</p> <p>Rigidesa amb les normes i delimitació excessiva de la conducta de l'infant</p> <p>Càstigs freqüents i desproporcionats</p> <p>Violència intrafamiliar</p> <p>Amenaça d'abandonament i retirada de l'amor</p> <p>To vital trist i apàtic</p>
Xarxa de relacions socials	<p>Relacions d'amistat i companyonia amb iguals, foment del contacte i la interacció a l'entorn familiar, a l'escola, a les festes infantils, als àpats, a les estades a casa d'amics, etc</p> <p>Supervisió de les relacions socials del fill o filla</p> <p>Incorporació a grups o associacions infantils</p> <p>Suport i oferta d'alternatives per solucionar conflictes</p>	<p>Aïllament social. Evitació del contacte amb altres infants o persones adultes</p> <p>Intromissió excessiva en les relacions de l'infant</p> <p>No supervisió de l'infant en les seves relacions</p> <p>Manca de suport en situacions de conflicte amb els companys o companyes o altres persones</p>

	PREVENCIÓ (Condicions que potencien un desenvolupament adient a les necessitats infantils)	RISC (Condicions que impedeixen un desenvolupament adient a les necessitats infantils)
Participació i autonomia progressiva	Participació en decisions que preocupen a l'infant Suport i seguretat Confiança en les capacitats de l'infant Foment i motivació envers les conductes autònomes i independents	Coerció i limitació de les conductes autònomes Impediment de la seva participació en les decisions Autoritarisme Manca d'atenció a l'infant Foment de la dependència emocional Provocació de temors i desconfiança
Curiositat sexual, imitació i contacte	Dotació de respostes adaptades a l'edat i a la curiositat Oferta dels models adients de comportament sexual Acceptació de jocs i autoestimulació sexual Protecció d'abusos Educació en la igualtat i el respecte Suport pel que fa al desenvolupament de l'orientació sexual, la identitat de gènere o expressió de gènere.	Manca d'atenció a les preguntes Engany i aprofitament de la condició de poder davant del menor Càstig de les manifestacions infantils de la sexualitat Abús sexual Actituds sexistes i poc respectuoses Manca d'acompanyament, càstig o culpabilització per motius d'orientació sexual, la identitat de gènere o expressió de gènere
Relació amb l'entorn físic i social; protecció de riscos imaginaris	Escolta, comprensió i resposta als seus temors; por a l'abandonament, rivalitat fraterna, por a la malaltia, a la mort, etc Oferta de conductes i pensaments alternatius per superar les pors	Provocació de pors en el menor; amenaça d'abandonament, discussions inadients, etc Provocació d'inseguretat a través de crítiques i devaluacions contínues, etc
Interacció lúdica	Jocs i interaccions que s'adeqüen al nivell de comprensió de l'infant Promoció de jocs a la família i amb els amics	Manca de temps disponible Joguines no adients: bèl·liques, sexistes, perilloses, etc

Font: Fèlix López (1995). *Necesidades de la infancia y protección infantil*. Ministerio de Asuntos Sociales

Tipus de maltractaments, factors de fragilitat, de risc, de protecció i indicadors

Partim de la idea de diferenciar el bon tracte del mal tracte. No tot el que no és bon tracte és maltractament. Hi ha un continu des del tracte òptim fins al maltractament, passant pel tracte indegut (risc) i el tracte adequat (el més habitual socialment). Per això, cal arribar a l'acord en relació amb la naturalesa de les atencions físiques, psicològiques i socials a les quals un infant té dret, per garantir-li un desenvolupament sa. Assenyalar aquests aspectes redueix en gran part el relativisme cultural.

"Tu destino está en los demás, tu futuro es tu propia vida, tu dignidad es la de todos"
Jose A. Goytisoló

Dintre de les situacions de maltractaments, hi ha el maltractament intrafamiliar i l'extrafamiliar.

Les situacions de maltractament intrafamiliar a infants o adolescents es donen freqüentment en l'àmbit privat i en el context del domicili. Per poder-les conèixer, diferenciar i detectar, els professionals ens basem en manifestacions externes que hem observat, tenint en compte instruments imparcials que ens ajuden a tenir una visió de la realitat de la situació més objectiva.

Els factors de fragilitat, els factors de risc de maltractament i els factors de protecció, així com el recull dels indicadors, són les eines que ens permetran tenir una visió menys fragmentada de la família i de la seva estructura particular.

Els indicadors de caire emocional, cognitiu i social són senyals que indiquen el malestar i el deteriorament de les relacions familiars i el gran dany que percep cadascun dels membres de la família. L'esforç d'aquesta fase és observar, assenyalar, recollir i ordenar els indicadors. Això ens permetrà intervenir en el/la menor i en la seva família, i donar sentit i una explicació a les nostres decisions.

El maltractament extrafamiliar prové de persones alienes a la família i/o de les institucions. L'originat en les institucions pot incidir tant en la infància en general com en un cas concret, i tant pot venir de les polítiques generals adreçades a la infància com de la vida quotidiana dels organismes. El maltractament fora de l'àmbit familiar es produeix quan les persones autores no són parents de l'infant o de l'adolescent o el grau de parentiu és molt llunyà i no tenen relacions de família. En aquest context extrafamiliar, poden ser persones adultes o altres infants i adolescents. El procediment d'actuació que s'ha de seguir en les situacions de maltractament és diferent en funció de ser un cas en l'àmbit

familiar que comporti un estat de desprotecció o de ser un cas fora de l'entorn familiar en una situació de protecció. En aquest segon escenari, són els progenitors i/o tutors o guardadors legals els que tenen la responsabilitat d'activar les actuacions que s'estableixen en la legislació aplicable i en aquest protocol*. Pel que fa a l'assetjament i abús entre iguals, quan es dona en entorns virtuals, aquest s'ubica en la majoria de casos en l'àmbit privat i familiar. El ciberassetjament és un tipus d'abús que deixa la víctima sense espais de protecció, permet una difusió exponencial, facilita l'anonimat i possibilita que l'acció es mantingui en el temps. Les famílies prenen part responsable de la detecció, la prevenció i la intervenció en aquests casos.

Sota el terme de maltractament infantil s'inclouen diferents situacions i etiologies, però totes tenen característiques comunes:

- Constitueixen la manifestació i el resultat d'un conjunt de problemes que afecten el benestar psicològic dels pares, les mares o de les persones cuidadores i el seu entorn present i passat.
- Afecten negativament la salut física o psíquica de l'infant i de l'adolescent i en comprometen el desenvolupament.
- Els seus efectes negatius augmenten en intensitat en la mesura que la situació esdevé crònica o és més severa.

Definició:

“Un menor és maltractat quan és objecte de violència física o psíquica de fet o omissió per part de les persones de qui depèn per al seu desenvolupament correcte.”

Els maltractaments es poden classificar en actius i passius.

ACTIUS	PASSIUS
Abús físic	Negligència/Abandonament
Abús sexual	Negligència emocional
Abús emocional	

* https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/DEST_columna_dreta/documents/Protocol-Marc-Maltractament-IA.pdf

Tipus de maltractament*

Maltractament físic

És qualsevol acció no accidental per part del pare, de la mare o de persones que tenen cura dels infants que els provoca dany físic o malalties.

Maltractament per negligència i abandonament

Són aquelles situacions en les quals les necessitats bàsiques de l'infant (físiques, socials o psíquiques) no són ateses, de manera temporal o permanent, per cap membre del grup en què conviu. Entre aquestes necessitats bàsiques hi ha: l'alimentació, la higiene, l'atenció mèdica, l'educació, el vestit, la seguretat, la vigilància...

Maltractament psíquic o emocional

És aquella situació crònica en la qual els adults responsables de l'infant, amb actuacions o privacions (menyspreu continuat, refús verbal, insults, intimidació, discriminació), li provoquen sentiments negatius envers la pròpia autoestima i li anul·len les iniciatives que té.

Abús sexual / Sotmetiment sexual

És aquella situació en la qual un infant o adolescent és utilitzat per satisfer els desitjos sexuals d'un adult, fent-li presenciar o fent-lo participar en activitats sexuals que violen els tabús socials i legals de la societat, i que ell no comprèn o per a les quals no està preparat d'acord amb el seu desenvolupament, per tant, no hi pot donar el consentiment. Entre aquestes activitats sexuals hi ha: l'incest, la violació, els tocaments, la seducció verbal, la masturbació en presència d'un menor, la pornografia...

Maltractament per explotació sexual

És aquella condició en la qual un infant és obligat o induït al sotmetiment sexual com a mitjà d'explotació sexual. Aquesta submissió també pot ser indirecte, com és el cas de la pornografia.

Maltractament per corrupció

És aquella situació en què les conductes de les persones promouen en l'infant pautes de conducta antisocial o desviada, particularment en les àrees de l'agressivitat, l'apropiació inadequada, la sexualitat o el tràfic o el consum de drogues.

Maltractament per submissió qui-micofarmacèutica (síndrome de Münchhausen per poders)

És aquella situació en què se sotmet l'infant a qualsevol tipus de drogues sense necessitat mèdica, i aquest fet l'incapacita per al desenvolupament de l'autonomia, la resistència i el control, o li perjudica la salut.

Pot ser causada per la síndrome de Münchhausen per poders, que es dona quan els progenitors o les persones que en tenen cura simulen malalties de l'infant i el sotmeten a exploracions mèdiques o a ingressos hospitalaris al·legant símptomes ficticis de manera activa.

Maltractament prenatal

Es produeix quan una dona en procés de gestació, de forma conscient o inconscient, no té en compte les atencions que demana el seu estat, amb risc de perjudicar el fetus.

També pot produir-lo, de manera indirecta, el maltractador de la dona en estat de gestació.

Mutilació genital femenina**

Són les pràctiques que impliquen l'extirpació total o parcial dels genitals femenins o altres agressions als òrgans genitals de les dones per raons culturals, religioses o altres, amb finalitat no terapèutica.

Maltractament institucional i victimització secundària

És el provocat per qualsevol legislació, programa, servei, actuació o procediment procedent de poders públics o privats i de les seves actuacions, quan vulneren els drets bàsics dels infants o adolescents.

La victimització secundària fa referència a la mala o inadequada atenció que rep la víctima per part del sistema penal, i institucions de la salut, policia, entre d'altres, per les repetides situacions per les quals ha de passar després d'haver estat afectada per maltractament i que la perjudiquen psicològicament i emocionalment de manera més profunda i traumàtica.

Violència Vicària/ Instrumentalització del menor**

Consisteix en qualsevol tipus de violència exercida contra els fills i filles amb la finalitat de provocar dany psicològic a l'altre progenitor o progenitora.

Matrimonis Forçats * (?)**

És aquell matrimoni que es produeix sense el consentiment vàlid de com a mínim un dels contraents per la intervenció de terceres persones de l'entorn familiar que s'atorguen la facultat de decisió i pressionen perquè aquesta pràctica es produeixi. En aquest sentit destaquem el procediment de prevenció i atenció policial dels matrimonis forçats del Departament d'Interior, de l'any 2009 i del protocol d'actuació de l'ICD sota el lideratge de la Secretaria d'Immigració. Actualment treballen per la definició d'un protocol d'actuació.

Maltractament mitjançant les tecnologies de la informació i la comunicació

En el món de les noves tecnologies hi ha, constantment, noves eines que s'utilitzen per al maltractament d'infants i adolescents, tant entre iguals com dels adults cap als infants i adolescents.

Actualment, una de les formes és el ciberassetjament entre iguals, que es produeix quan un infant o adolescent és maltractat de forma repetida i al llarg del temps per part d'una o més persones menors d'edat mitjançant l'ús d'eines tecnològiques.

* *Extret del Protocol d'actuació en casos de maltractament greus i abús sexual, àmbit de la salut (any 2019)*

** *Extret de la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista (any 2020)*

*** *Extret del Protocol Marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya (any 2017)*

Factors de fragilitat, factors de risc i factors de protecció

En relació amb els pares, mares o les persones que tenen cura de l'infant o adolescent

Factors de fragilitat

En relació a la situació econòmica

Canvis bruscos en els ingressos econòmics
Ingressos irregulars per treball precari
Insuficiència de recursos materials per cobrir les despeses bàsiques
Únic ingrés de PNC/RGC

En relació a la situació laboral

Treball temporal esporàdic
Situació d'atur (amb subsidi)
Pèrdua de feina recent
Horari excessiu / sobrecàrrega laboral

En relació a la formació

Sense estudis primaris
Manca de formació laboral
Manca d'habilitats per a l'accés al treball
Analfabetisme funcional o total

En relació a l'habitatge

Canvi de domicili/habitatge recent
Habitatge compartit
Pensió
Ocupació il·legal

En relació a la salut

Malaltia crònica orgànica
Malaltia transitòria o intervenció quirúrgica
Malaltia aguda invalidant
Canvis en la salut o estat físic o bé psíquic d'algun membre de la família

En relació al marc jurídic legal

Carència de documentació personal (DNI, registre, residència, atenció sanitària...)
Manca de regulació de la guàrdia i custòdia (en parelles separades)

En relació a la composició i estructura familiar

Monoparentalitat/Monomarentalitat
Família reconstituïda
Menor acollit

Família nombrosa

Persona dependent a càrrec

Edat precoç dels progenitors

Edat avançada dels progenitors

Mort recent d'un progenitor/pèrdua no elaborada

Pares, mares o tutors legals adoptats de petits

En relació a la dinàmica familiar

Relacions de parella fràgils
Relació sobreprotectora vers els fills o filles
Separació de la parella conjugal
Crisis pròpies del cicle vital
Situacions de dol

En relació a les habilitats parentals

Model educatiu permissiu
Model educatiu rígid
Model educatiu sobreprotector

En relació a les relacions socials i xarxa de suport

Escassa relació social
Xarxa de suport familiar llunyana o inexistent
Immigració recent (menys d'un any)
Pertinença a una minoria desfavorida

Factors de risc de maltractament

En relació a la situació econòmica

Administració inadequada dels recursos econòmics disponibles
Ingressos per activitats marginals

En relació a la situació laboral

Horari incompatible amb la cura dels fills
Carència d'hàbits laborals
Atur de 2 anys o més
Conflictivitat laboral continuada/pèrdues contínues de feina
No haver aconseguit mai una feina
Prostitució

En relació a la formació

Indiferència vers l'escolarització i la formació dels fills o filles

En relació a l'habitatge

Brutícia i desordre continuat
Insalubritat (carència d'aigua, llum)
Amuntegament
Habitatge itinerant
Perillositat per a condicions de l'habitatge
Ocupació conflictiva
Desnonament
Sense sostre

En relació a la salut

Trastorns mentals (diagnosticats o no)
Discapacitat de més d'un 33%
Toxicomania, alcoholisme, ludopatia, trastorns de la conducta

En relació al marc jurídic legal

Omissió del registre de l'infant

En relació a la composició i estructura familiar

Menor institucionalitzat
Menor desinstitucionalitzat fa menys d'un any
Internament penitenciari d'un o dels dos progenitors
Absències llargues d'un o dels dos progenitors

En relació a la dinàmica familiar

Subsistemes indiferenciats
Rols familiars inestables i indefinits
Jerarquies no definides i no reconegudes
Antecedents de progenitors maltractats o institucionalitzats
Relacions de parella conflictives
Relacions entre progenitors i fills o filles en conflicte permanent.
Separacions conjugals conflictives
Canvis constants de parella (relacions inestables)
Violència domèstica (conjugal o de gènere)
Delegació continuada de la funció parental
Expectatives inadequades en relació amb el fill/a

En relació a les habilitats parentals

Poca capacitat per a la cura bàsica dels fills o filles
Poca capacitat de contenció (límits i control)
Manca d'habilitats educatives

Patró relacional rígid i autoritari o repressiu
Patró relacional caòtic o negligent
Patró relacional molt sobreprotector

En relació a les relacions socials i xarxa de suport

Aïllament per causes socials, culturals, religioses
Relacions i vinculacions amb grups il·legals o marginals
Dependència crònica de serveis

Factors de protecció

En relació a la situació econòmica

Capacitat d'estalvi i planificació econòmica
Família extensa amb possibilitats de donar suport econòmic
Ingressos regulars

En relació a la situació laboral

Estar en un pla d'inserció laboral
Tenir feina estable
Predisposició positiva per treballar
Tenir hàbits laborals
Tenir currículum
Família extensa que dona suport en la cura dels fills o filles
En cas de prostitució; mantenir aïllada l'activitat laboral de l'àmbit familiar i tenir cura de la salut i la higiene

En relació a la formació

Tenir estudis bàsics complets o altra formació
Reconeixement de les mancances
Motivació per aprendre

En relació a l'habitatge

Tenir possibilitats de recursos alternatius
Capacitat d'organització i estructuració d'espais
Tenir el suport de familiars o de la xarxa

En relació a la salut

Tenir consciència de malaltia
Realitzar tractament regular
Acceptar ajuda
Tenir seguiment i suport d'una família extensa

En relació al marc jurídic legal

Tenir la documentació personal i del fill o filla actualitzada

En relació a la composició i l'estructura familiar

Família extensa propera i en bona relació
Flexibilitat i capacitat d'adaptació als canvis

En relació a la dinàmica familiar

Subsistemes diferenciats
Rols familiars estables i definits
Jerarquies definides i reconegudes
Capacitat per al diàleg i la paraula
Consciència del problema
Acceptació d'ajuda i suport
Família propera i en bona relació

En relació a les habilitats parentals

Demanda d'ajuda o de suport a diferents serveis
Transmissió de valors socialment acceptats
Existència de recursos adients en l'entorn
Patró relacional flexible
Capacitat per establir un vincle afectiu
Capacitat i disposició per negociar

Quant a les relacions socials i la xarxa de suport

Vinculació al territori (barri)
Xarxa de suport familiar propera o disponible
Xarxa (comunitat, veïnal, d'amistat, serveis i professionals..) propera o disponible

En relació a l'infant o adolescent

Factors de fragilitat

En relació a la salut

Malalties freqüents
Malalties cròniques
Retard maduratiu
Trastorns alimentaris
Trastorns del son
Enuresi
Encopresi
Embaràs
Disminució física
Disminució psíquica
Trastorn mental
Trastorn mental greu (psicosi, simptomatologia depressiva greu)
Consum de tòxics

En relació a l'escolarització

Reiterats canvis d'escola
Dificultats d'integració escolar
Conflictes de relació amb els mestres
Conflictes de relació amb els iguals
Baix rendiment escolar
Dificultats d'aprenentatge
Manca de motivació
Patiment d'assetjament escolar

En relació al desenvolupament evolutiu i socialització

Retard en el llenguatge o la parla
Retard psicomotor
Trastorn de la conducta
Comportament dissocial
Autoconcepte baix
Relacions amb iguals empobrides o inexistents
Estades llargues al carrer sense control adult
Associació o relació amb grups conflictius o bandes
Ús excessiu de noves tecnologies
Infant adoptat

Factors de protecció

En relació a la salut

Mai ha patit malalties greus
Desenvolupament psicomotriu adequat a la seva edat
Passa controls mèdics regulars

Té una atenció sanitària amb implicació familiar
Segueix els tractaments necessaris de forma regular
Té suport de serveis especialitzats
Té interioritzades pautes saludables en relació amb el consum de tòxics
Té interioritzades pautes saludables en relació amb la sexualitat

En relació a l'escolarització

Capacitats intel·lectuals i aptituds per a l'aprenentatge
Motivació per aprendre
Experiències escolars positives
Recepció d'atenció d'algun servei de suport dins l'estructura del centre escolar
Assistència regular a l'escola
Suport i atenció dels pares, mares o tutors legals als requeriments dels professors de l'escola

En relació al desenvolupament evolutiu i socialització

Vinculacions primerenques saludables
Assisteix o està inscrit en activitats organitzades o programades dins o bé fora del centre escolar
Mostra interès per activitats concretes
Té relacions afectives positives amb persones adultes de referència
Mostra autonomia personal
Té habilitats socials

Indicadors dels diferents tipus de maltractaments*

Maltractament físic

INDICADORS FÍSICS	INDICADORS DE COMPORTAMENT	CONDUCTA DE LA PERSONA CUIDADORA
<p>Macadures o morats a la cara, els llavis o la boca, en diferents fases de cicatrització. També en zones externes del tors, l'espatlla, les natges o les cuixes, amb formes no normals. Senyals de l'objecte amb el qual s'han provocat les lesions en diverses àrees del cos, que indiquen que l'infant ha estat colpejat des de diferents direccions.</p> <p>Cremades de cigars o cigarretes, cremades que cobreixen tota la superfície de les mans (com un mitjó) o cremades en forma de bunyol a les natges o als genitals, que indiquen la immersió en líquid calent. Cremades als braços, a les cames, al coll o al tors provocades per haver estat lligat. Cremades amb objectes que deixen un senyal molt definit (planxa, paella).</p> <p>Fractures: al crani, al nas o a la mandíbula; fractures en espiral dels ossos llargs (braços o cames), en diverses fases de cicatrització; fractures múltiples; qualsevol fractura en un infant menor de dos anys.</p> <p>Ferides o rascades a la boca, als llavis, a les genives o als ulls; als genitals externs; a la part posterior dels braços, a les cames o al tors.</p> <p>Lesions abdominals; inflamació de l'abdomen, dolor localitzat, vòmits constants.</p> <p>Senyals de mossegades humanes (especialment quan semblen ser d'una persona adulta o quan són recurrents).</p>	<p>Es mostra cautelós respecte al contacte físic amb adults.</p> <p>Presenta una inquietud desmesurada quan altres infants ploren.</p> <p>Mostra conductes extremes: agressivitat o rebuig extrems.</p> <p>Presenta una reacció paradoxal de fàcil adaptació envers persones desconeegudes.</p> <p>S'adapta fàcilment a l'internament en centres sanitaris, escolars i de protecció.</p> <p>Té problemes de relació i dificultat d'adaptació a altres companys.</p> <p>Pot presentar problemes d'aprenentatge.</p> <p>Sembla tenir por del pare o mare, i mostra una conducta excessivament vigilant i temerosa.</p> <p>Diu que li han fet mal el seu pare, mare o persones cuidadores.</p> <p>Té dificultats d'adaptació a les situacions quotidianes.</p> <p>Presenta un estrès emocional no justificat, ansietats i pors.</p> <p>Manifesta una actitud de culpa i acceptació del càstig.</p> <p>Pot tenir comportaments autodestructius i pensaments suïcides.</p> <p>Manifesta sentiments de tristesa o altres símptomes de depressió.</p> <p>Té problemes de son.</p> <p>Pot fugir de la llar.</p>	<p>Ha estat objecte de maltractaments en la seva infància.</p> <p>Utilitza una disciplina severa, inapropiada a l'edat, la falta comesa i la condició de l'infant o adolescent.</p> <p>No dona cap explicació respecte a la lesió, o aquestes no són lògiques ni convincents o són contradictòries.</p> <p>Percep l'infant o l'adolescent de forma significativament negativa; el veu dolent, pervers, monstre...</p> <p>És psicòtic o psicòpata.</p> <p>Abusa de l'alcohol o d'altres drogues.</p> <p>Intenta ocultar la lesió de l'infant o protegir la identitat de la persona que l'ha causada.</p>

Negligència / Abandonament

INDICADORS FÍSICS	INDICADORS DE COMPORTAMENT	CONDUCTA DE LA PERSONA CUIDADORA
<p>Constantment està brut, li manca higiene, està famolenc i va vestit inadequat per a l'estació de l'any.</p> <p>Constant falta de supervisió, especialment quan l'infant fa accions perilloses o durant llargs períodes de temps.</p> <p>Cansament i apatia permanents.</p> <p>Problemes físics o necessitats mèdiques no ateses; ferides sense curar o infectades o absència de controls mèdics rutinaris.</p> <p>És explotat, el fan treballar en excés o no va a l'escola.</p> <p>Ha estat abandonat.</p>	<p>Participa en accions delictives: vandalisme, prostitució, tràfic de drogues i alcohol...</p> <p>Pot demanar o robar menjar.</p> <p>Mostra immaduresa emocional i té tendència a la fantasia.</p> <p>Absentisme escolar.</p> <p>Arriba massa d'hora a l'escola o se'n va molt tard.</p> <p>Pot quedar-se adormit a classe.</p> <p>Pot mostrar comportaments autograti-ficants i efectuar moviments autoestimuladors.</p> <p>Presenta conductes adreçades a cridar l'atenció de la persona adulta.</p> <p>Pot ser que s'autoagredeixi.</p> <p>Pot mendicar o fer feines no apropiades a la seva edat.</p> <p>Pot presentar retard en el desenvolupament del llenguatge i de l'aprenentatge.</p> <p>Fa comentaris sobre la manca d'atenció que rep o expressa que no hi ha ningú que el cuidi.</p>	<p>Abusa de drogues o alcohol.</p> <p>La vida a casa és caòtica.</p> <p>Mostra evidències d'apatia o inutilitat.</p> <p>Està mentalment malat o té un baix nivell intel·lectual.</p> <p>Té una malaltia crònica.</p> <p>Va ser objecte de negligència durant la infantesa.</p>

Maltractament psicològic i emocional

INDICADORS FÍSICS	INDICADORS DE COMPORTAMENT	CONDUCTA DE LA PERSONA CUIDADORA
<p>El maltractament emocional, a vegades, és menys observable que altres formes de maltractament. S'han de tenir en compte els indicadors de comportament del menor i del seu cuidador.</p>	<p>Sembla excessivament complaent, passiu, gens exigent.</p> <p>És extremadament agressiu, exigent o té molta ràbia.</p> <p>Mostra conductes extremadament adaptatives, que són o bé massa adultes (fer el paper de pare/mare a un altre menor) o massa infantils (xuclar-se el polze, enuresi, bressolar-se).</p> <p>Presenta retards en el desenvolupament físic, emocional i intel·lectual.</p> <p>Ha intentat suïcidar-se.</p> <p>Mostra desconfiança envers les promeses o actituds positives de la persona adulta.</p> <p>Pot presentar trastorn en l'alimentació, del son, del control d'esfínters, psicossomàtics, en l'aprenentatge, en la capacitat d'atenció.</p> <p>Pot passar a l'acció: vandalisme, violència, fugides de la llar... Pot participar en activitats delictives i/o practicar conductes de risc per a la salut.</p>	<p>Culpa o menysprea el menor.</p> <p>És fred o esquerp.</p> <p>Nega amor.</p> <p>Tracta de manera desigual els germans.</p> <p>No sembla preocupat pels problemes del menor.</p> <p>Exigeix al menor coses que estan molt per sobre de les seves capacitats físiques, intel·lectuals o psíquiques.</p> <p>Tolera tots els comportaments del menor sense posar-li cap límit.</p>

Abús sexual

INDICADORS FÍSICS	INDICADORS DE COMPORTAMENT	CONDUCTA DE LA PERSONA CUIDADORA
<p>Té dificultat per caminar i seure.</p> <p>Porta la roba interior esquinçada, tacada de sang o ensagnada.</p> <p>Es queixa de dolor o picor a la zona genital.</p> <p>Presenta cops o sang als genitals externs, a la zona vaginal o anal.</p> <p>Té una malaltia de transmissió sexual.</p> <p>Té la cèrvix o la vulva inflamada.</p> <p>Té semen a la boca, als genitals o a la vagina.</p> <p>Presenta infecció urinària reincident.</p> <p>Està embarassada (sobretot a l'inici de l'adolescència).</p> <p>Presenta hematomes per succió al coll o a les mames.</p>	<p>Sembla reservat/ada, té actituds de rebuig o té fantasies i conductes infantils, sembla retardat/ada.</p> <p>Té minses relacions amb els seus companys.</p> <p>Fa accions delictives o s'escapa.</p> <p>Manifesta conductes o coneixements sexuals estranys, sofisticats o inusuals, no d'acord amb l'edat.</p> <p>Diu que ha estat atacat per un dels pares o pel cuidador/a.</p> <p>Té por d'un lloc o d'una persona específica.</p> <p>Pot mostrar canvis sobtats de comportament.</p> <p>Pot presentar trastorns en l'alimentació, el son, el control d'esfínters.</p> <p>Pot presentar trastorns psicossomàtics.</p> <p>Perd la capacitat de concentració, disminueix el rendiment escolar, es nega a anar a l'escola.</p> <p>Mostra un interès excessiu o evita el que està relacionat amb la sexualitat.</p> <p>Pot exhibir un comportament de seducció o eròtic amb persones adultes.</p> <p>Exposa evidències sexuals en dibuixos o fantasies.</p> <p>Es masturba en espais públics.</p> <p>Relata que un pare, mare, familiar, curador/a o persona desconeguda li ha mostrat els seus genitals o material de contingut explícit sexual, que li ha tocat el cos o els genitals o n'ha abusat sexualment.</p> <p>Es mostra molt temorós a l'hora de revelar les agressions de la persona agressora. Té una mirada nerviosa i no vol parlar.</p>	<p>Pot ser extremadament protector o gelós envers el menor.</p> <p>Va patir abús sexual a la seva infantesa.</p> <p>Té dificultats en la seva relació de parella.</p> <p>Abusa de les drogues i l'alcohol.</p> <p>Està freqüentment fora de la llar.</p> <p>Pot animar o induir el menor a implicar-se en activitats sexuals amb persones adultes, per enriquir-se o obtenir favors.</p> <p>S'exhibeix nu davant del menor. Li mostra fotografies o vídeos pornogràfics.</p> <p>Li explica històries amb contingut sexual.</p> <p>Pot ser violent amb altres membres de la família.</p> <p>Desmenteix o nega tot allò relacionat amb l'abús sexual. Sembla que ell n'és la víctima.</p> <p>Pot tenir antecedents de pedofília.</p> <p>Pot visitar habitualment pàgines web de contingut pedòfil o ser-ne membre.</p> <p>Li pot agradar fotografiar o col·leccionar imatges de nus infantils o en actituds sexuals</p>

Maltractament prenatal

INDICADORS FÍSICS	INDICADORS DE COMPORTAMENT	CONDUCTA DE LA PERSONA CUIDADORA
<p>Patiment fetal</p> <p>Mort del nounat</p> <p>Prematuritat</p> <p>Retard de creixement intrauterí</p> <p>Baix pes en néixer</p> <p>Microcefàlia</p> <p>Síndrome d'abstinència</p> <p>Síndrome alcohòlic fetal</p> <p>Malformacions congènites</p> <p>Danys cerebrals</p> <p>Infeccions de transmissió vertical (hepatitis, VIH...)</p> <p>Retard del desenvolupament psicomotor</p> <p>Epilepsia</p>	<p>Dificultats en l'aprenentatge</p> <p>Trastorns de la conducta i del comportament</p>	<p>Refús de l'embaràs o indiferència emocional</p> <p>Falta de control i seguiment mèdic de l'embaràs</p> <p>Negligència personal en l'alimentació i la higiene</p> <p>Consum excessiu de tabac</p> <p>Consum de drogues, alcohol o psicofàrmacs</p> <p>Medicacions excessives o inadequades</p> <p>Maltractament físic, adreçat a la mare o al fetus, per part del pare o la parella.</p> <p>Negligència en l'atenció de les necessitats bàsiques de la mare, per part del pare o la parella</p>

Maltractament per submissió químic-farmacèutica o de síndrome de Münchhausen per poders

INDICADORS FÍSICS	INDICADORS DE COMPORTAMENT	CONDUCTA DE LA PERSONA CUIDADORA
<p>Generalment es dona en infants menors de 3 anys.</p> <p>Els signes o símptomes clínics són persistents o reincidents.</p> <p>Els símptomes o signes només apareixen en presència de la persona adulta que els causa.</p> <p>Els símptomes o signes no tenen causa explicable mèdicament i els exàmens complementaris no aclareixen el diagnòstic.</p> <p>Els símptomes o signes que es relaten amb més freqüència són: erupcions cutànies, febre, manca de coordinació i convulsions, coma, al·lucinacions, al·lèrgies a diversos aliments o medicaments, dolor abdominal, sang a l'orina, vòmits, diarrees, set excessiva...</p> <p>Existeix discordança entre l'aspecte de salut aparent del menor i la història de greus símptomes clínics.</p> <p>Els procediments terapèutics aplicats, habituals i apropiats, no són efectius o tolerats.</p> <p>El menor està exposat a diferents proves i tractaments mèdics sense ser necessari.</p>	<p>L'efecte d'aquesta síndrome pot provocar, a llarg termini, desordres psicològics, emocionals i de comportament.</p> <p>Alguns menors poden creure que estan molt malats i pensen que els metges no els poden curar. Poden ser conscients que l'explicació que els dona qui els la provoca és improbable, però no ho diuen perquè tenen por que ningú els cregui o per por de la venjança.</p> <p>Poden cooperar en aquest abús, confirmar la seva "història mèdica" i fabricar ells mateixos les malalties, a vegades per por de contradir la persona adulta, perquè els han persuadit de fer-ho.</p>	<p>Habitualment -la perpetradora és la mare.</p> <p>Sol ser una mare atenta i intel·ligent, amb bona relació amb el personal sanitari. Sol ser una mare amb rol de cap de família.</p> <p>Pot tenir coneixements mèdics.</p> <p>Relata uns símptomes o signes que discrepen de la història clínica, l'examen físic i els resultats dels exàmens complementaris.</p> <p>Hi involucra diferents metges, hospitals i ciutats.</p> <p>Els símptomes o signes no es presenten quan la persona perpetradora és absent.</p> <p>Pot ser una mare amb trastorns de personalitat o de conducta.</p> <p>Generalment pot semblar una mare excessivament protectora, ja que no vol deixar l'infant sol a l'hospital.</p> <p>Pot tenir una reacció paradoxal respecte a la malaltia: per defecte, ja que sembla menys preocupada per la malaltia que el personal que l'atén; o per excés, ja que es queixa que s'està fent poca cosa per diagnosticar-la.</p> <p>En aquells casos en què el pare és el perpetrador (n'hi ha pocs), es presenta com a desinteressat, no compromès i passiu.</p>

Maltractament per explotació laboral i mendicitat

INDICADORS FÍSICS	INDICADORS DE COMPORTAMENT	CONDUCTA DE LA PERSONA CUIDADORA
<p>Presenta símptomes d'anèmia subaguda.</p> <p>Presenta pal·lidesa cutània i mucosa</p>	<p>Pot tenir dificultats d'adaptació a la normativa.</p> <p>Pot tenir habilitats de relació social excessives per a la seva edat.</p> <p>Pot practicar l'absentisme escolar.</p> <p>Pot fer comentaris sobre la seva feina o dir que ha mendicat.</p>	<p>Obliga el menor a fer treballs en condicions de servitud que haurien d'efectuar persones adultes.</p> <p>Excusa la seva acció en la seva situació familiar.</p> <p>Obliga el menor a practicar la mendicitat sol o fa que l'acompanyi quan la practica.</p>

Mutilació genital femenina**

INDICADORS FÍSICS	INDICADORS DE COMPORTAMENT	CONDUCTA DE LA PERSONA CUIDADORA
<p>Camina amb les cames juntes o molt separades.</p> <p>Té neguit a l'hora d'asseure's</p>	<p>Tristesa i manca d'interès.</p> <p>Canvis de caràcter.</p> <p>No fa exercicis físics o no vol participar en jocs que impliquen activitat.</p> <p>Comentaris fets a companyes d'escola.</p>	

*Font: de Paul, J; Arruabarrena, M.I; El maltrato infantil. Ministerio de Asuntos Sociales.

**Font: Protocol mutilació genital femenina

En les situacions en què no hi ha manifestacions evidents i observables del fet que s'estiguin produint maltractaments, s'han de tenir en compte els indicadors indirectes.

Indicadors indirectes

Retard en el desenvolupament intel·lectual no atribuïbles a altres causes.

Retard en el creixement, raquitisme, desnutrició, dermatitis del bolquer, brutícia.

Trastorns del comportament sexual.

Vòmits i rebuig sistemàtic dels aliments propis de l'edat.

Absència de vacunacions i atencions mèdiques bàsiques.

Fam desmesurada, tristor intensa, mutisme, por, indiferència i inexpressió.

Manca de reacció a estímuls externs.

Indiferència i aïllament greu respecte als companys.

Actitud defensiva i temerosa davant dels adults.

Trastorn del comportament sexual.

Trastorns psicossomàtics.

S'ha de tenir present que mai no es dona un sol tipus de maltractament. En els casos de sospita d'abús sexual s'han de tenir en compte altres indicadors que ens donin més eines per poder clarificar la situació i aportar arguments a les nostres sospites.

Requisits que assenyalen l'existència de maltractaments

Maltractament físic	<p>Almenys en una ocasió s'ha percebut, com a mínim, un dels indicadors físics en l'infant.</p> <p>No s'ha percebut clarament cap dels indicadors físics, però hi ha un coneixement cert que ha patit maltractaments físics.</p> <p>No hi ha lesions físiques, però hi ha un coneixement cert del fet que s'utilitzen el càstig corporal excessiu i les pallisses. Perquè aquestes dues accions siguin qualificades com a maltractament físic, s'han de donar els factors següents:</p> <ul style="list-style-type: none">a) La intensitat de la reacció de la persona cuidadora no es correspon amb la gravetat de l'acció de l'infant. La disciplina administrada no és apropiada o no està en concordança amb els interessos del menor o amb la seva edat.b) Es considera que la persona cuidadora no va controlar la seva reacció i no va parar el càstig.c) A més a més, el/la menor presenta un estrès emocional no justificat
Maltractament per negligència	<p>Ve determinat pel fet de ser crònic. Hi ha negligència quan es presenta un dels indicadors o més simultàniament i de forma reiterada i contínua.</p>
Maltractament emocional	<p>Es presenta de forma reiterada i contínua almenys una de les conductes següents: rebuig, atemoriment, aïllament, indiferència.</p>
Maltractament per abús sexual	<p>Si n'hi ha, es percep clarament.</p> <p>Almenys en una ocasió s'ha produït una situació d'abús sexual.</p>

Model de treball en xarxa

La Xarxa de Serveis per a la Prevenció i Atenció a la Infància i Adolescència en risc de maltractament la componem tots els col·lectius de professionals i serveis que, de manera directa o indirecta, atensem infants i adolescents. Tothom està implicat a protegir-los i és amb la corresponsabilitat, treballant junts, que afavorirem que la seva qualitat de vida sigui el més idònia possible.

La suma de les maneres de fer i entendre una situació dels diferents serveis ens permetrà tenir una visió global de la situació de l'infant i l'adolescent i de les seves famílies.

Com cita J. Barudy cal fer un esforç per apropar les diferents maneres de veure la mateixa problemàtica, diferents maneres de posicionar-se, des de la més clínica fins a la de la justícia, en què s'ha de provar l'existència dels fets i l'existència d'un delictes.

Per això cal una feina diària, una feina que costa, però que anirà en favor dels infants i adolescents i les seves famílies.

Amb aquesta finalitat s'ha dissenyat un model de treball en xarxa i s'han concretat uns acords de treball.

"Cal tota la tribu per criar un infant"
Dita africana

Com treballarem, des dels diferents serveis, les situacions de sospita o evidència de maltractaments

Aquest model de treball interdisciplinari és la base de procediment en els casos en què tenim sospita o evidència de maltractaments i en els quals no hi ha la intervenció de la DIRECCIÓ GENERAL D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA o de L'EQUIP D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA.

Per als casos de maltractament greu i d'abús sexual, hi ha el protocol elaborat pel Síndic, signat per les diferents conselleries, que és una base per abordar-los, però no exclou de poder-ho abordar de manera diferent.

Hi haurà dos equips de treball interdisciplinari:

1. L'equip de treball de cas, és a dir, els grups de professionals que es formin a partir d'una situació, ja sigui de sospita o detecció de maltractaments.

2. L'equip referent dels serveis

1. Equip de treball de cas

1.1. Quan un/una professional sospita o detecta que hi ha una situació de maltractament, es parlarà amb la família per comunicar-li el que s'ha observat, obtenir més informació i cercar uns indicadors objectius.

1.2. Es treballarà amb ella per cercar-hi solucions i se'ls comunicarà que es tindrà contacte amb professionals d'altres serveis, per cercar una solució a aquesta situació entre totes les parts.

1.3. Es contactarà amb altres serveis per cercar informació i comunicar la situació de sospita o detecció de maltractaments.

1.4. Es convocarà una reunió de professionals dels diferents serveis, equip interdisciplinari, que tenen coneixement dels diversos membres de la família i que hi estan incidint directament. Per tant, aquests equips variaran en funció del cas i de les seves característiques.

1.5. En aquesta reunió s'aportaran les observacions que motiven la sospita o certesa de l'existència de maltractaments que cada servei ha pogut detectar. Aquesta reunió serà anomenada reunió d'equip de treball de cas.

1.6. Per tal de tenir una visió global de la situació familiar, les aportacions fetes des de cada servei es sistematitzaran en un full de registre abans de la reunió d'equip de cas.

1.7. S'elaborarà un pla de treball conjunt consensuat per professionals que hi estan intervenint. Aquest pla quedarà recollit en l'acta de la reunió, que haurà de ser signada i enregistrada per tothom qui hi assisteixi.

1.8. S'elaborarà un calendari de les properes reunions.

Hi haurà situacions en què es creurà necessària la col·laboració de professionals d'altres serveis, que no tenen cap coneixement de la família o menor, amb l'objectiu que puguin aportar altres visions més especialitzades. Quan es demani la participació de l'Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA), les reunions es faran en els espais previstos per a l'assessorament a Serveis Socials.

1.9 En cada equip hi haurà una persona referent o responsable que vetlli pel seu funcionament. La seva tasca serà:

- Recollir i donar informació
- Fer el seguiment de la situació
- Garantir que es compleixin el calendari previst i els acords

L'elecció d'aquesta referent vindrà donada per la casuística del cas i no serà la referent de la família.

Aquests equips de treball funcionaran el temps que calgui d'acord amb la complexitat del cas.

En el cas que la sospita de maltractaments sigui descartada o que la situació hagi estat aturada, l'equip de treball es dissoldrà.

Si l'existència de maltractaments continua malgrat els plans de treball i és necessària la intervenció o derivació a l'equip amb competències en matèria de protecció EAIA, aquest equip de treball continuarà la seva tasca respectant els acords a què arribi amb l'equip especialitzat.

En el cas que no hi hagi acord entre els components d'un equip de treball pel que fa al pla de treball que cal seguir, se n'informarà a les persones referents dels serveis perquè analitzin els no-acords dins de l'equip de referents dels serveis i donin resposta a aquesta situació.

En aquelles situacions en què un/una professional aliè a l'equip de treball demani informació, es valorarà si és pertinent facilitar-la-hi per tal de preservar la confidencialitat de les dades i la intimitat de les famílies; i en cas que sigui adequat, la hi donarà la referent de l'equip de treball o del servei.

2. Equip referent dels serveis

L'equip dels referents dels serveis està format per les persones referents dels diferents serveis.

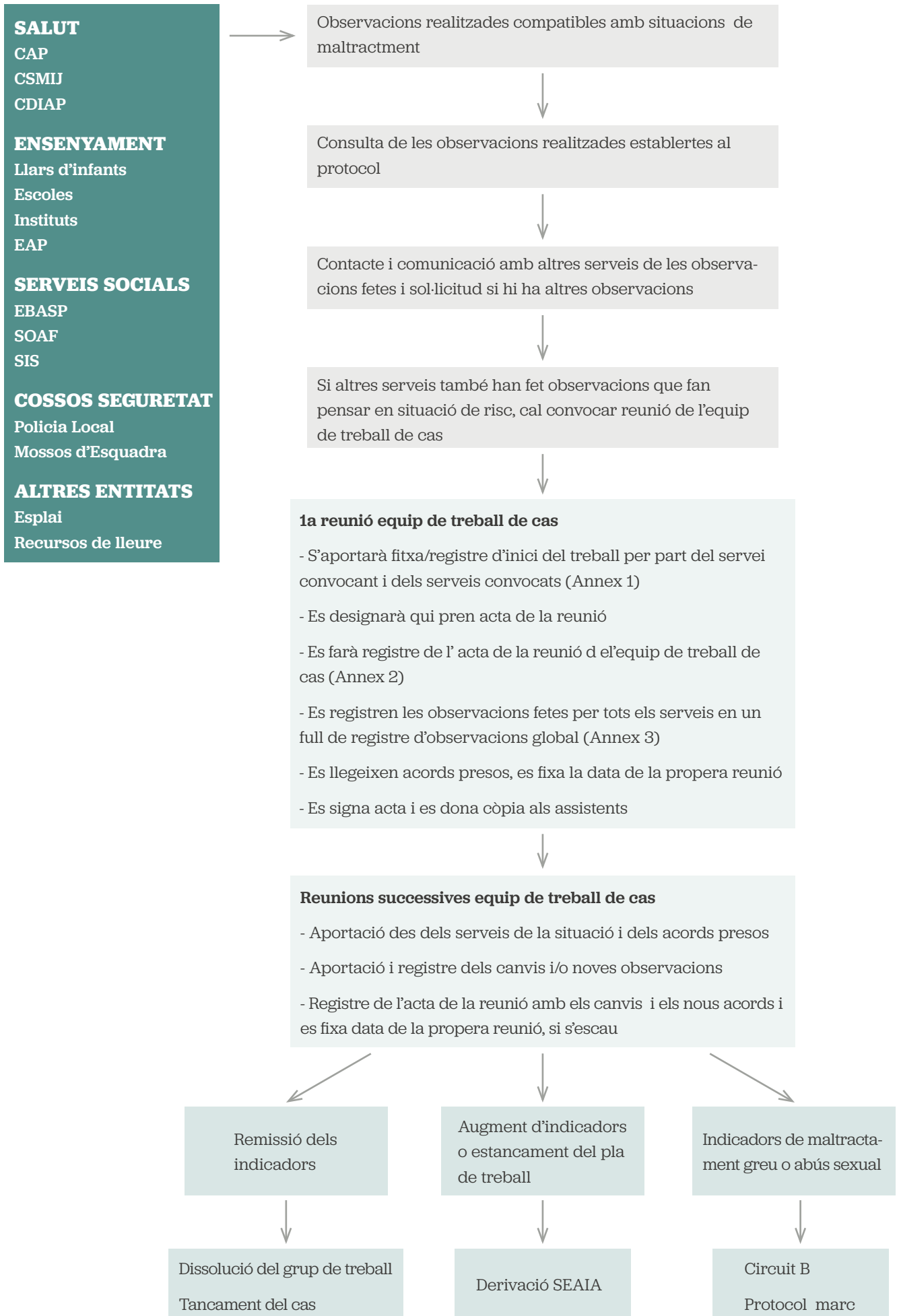
Les seves funcions són:

- Orientar els/les professionals dels serveis en els dubtes del procés de treball.
- Estar informats dels casos en què s'està treballant.

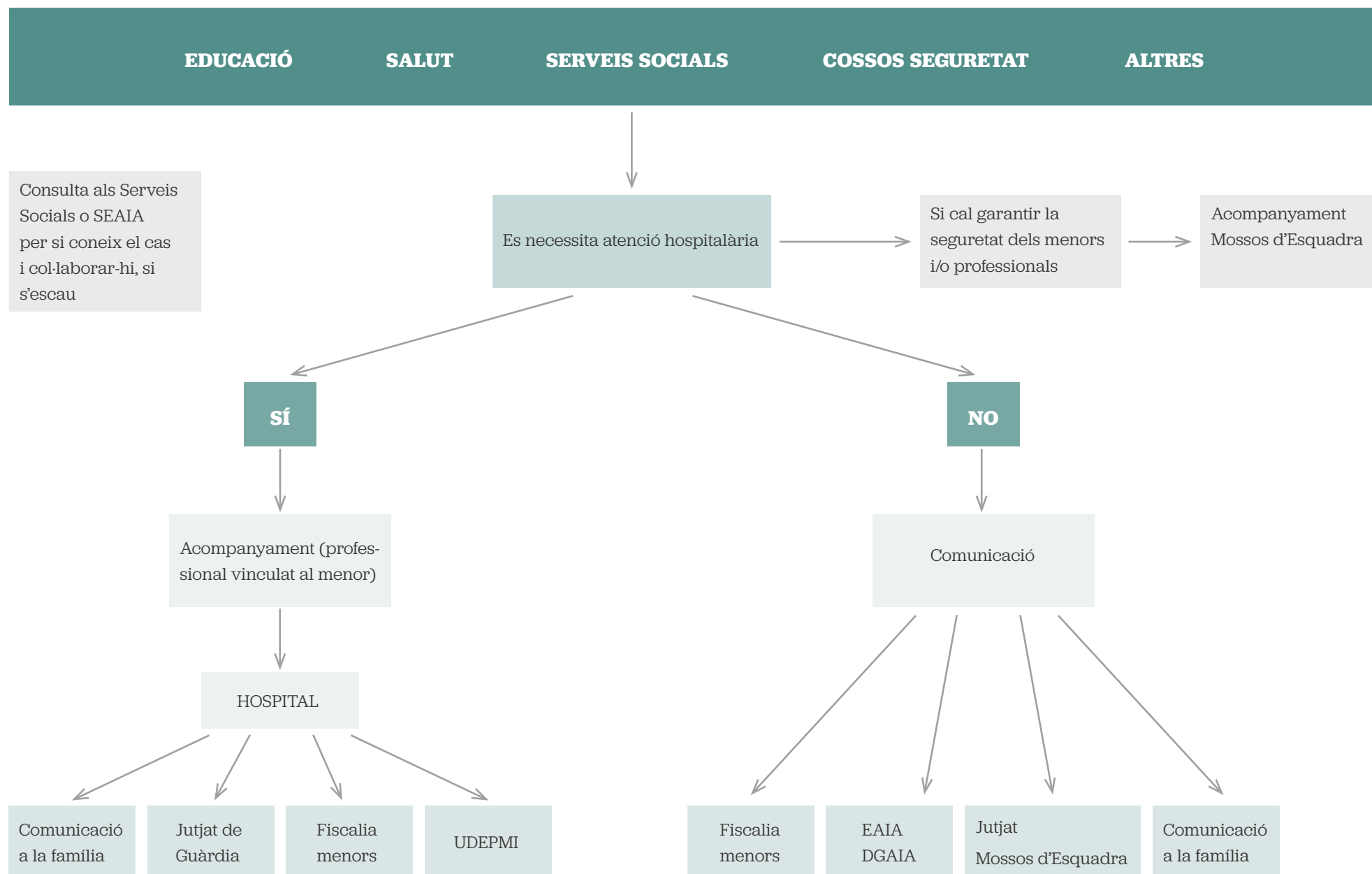
- Recollir com ha anat el procés dels casos treballats, per poder avaluar-lo posteriorment.

- Analitzar i donar una resposta àgil i objectiva en les situacions de no-acord en l'equip de treball. El personal professional vinculat directament al cas no formaran part de l'equip de referents en aquestes situacions.

Circuit A

Circuit B

Acords de treball

Fer constar en la fitxa escolar les dades de l'Àrea Bàsica de Salut i el nom del/la pediatre/a, per facilitar la comunicació.

Quan s'hagi d'efectuar una visita o acompanyament a un/una menor a altres serveis: hospital, policia..., ho farà un/una professional conegut/uda del menor amb qui aquest mantingui un vincle positiu.

D'acord amb el conveni de coordinació i col·laboració en matèria de Seguretat Pública i Policia entre el Departament d'Interior i l'Ajuntament del Prat de Llobregat, el cos de Mossos d'Esquadra és titular i responsable de la competència en protecció de menors (maltractaments, abandonaments i toxicomanies). La Policia Local en aquesta matèria és col·laboradora del cos de Mossos d'Esquadra. En compliment de l'apartat 3 de la clàusula tercera del conveni de coordinació i col·laboració en matèria de seguretat pública i policia entre el Departament d'Interior i l'Ajuntament del Prat de Llobregat, la Policia de la Generalitat Mossos d'Esquadra informarà la Policia Local de les situacions de maltractament esdevingudes al municipi.

D'acord amb les Pautes de Coordinació en matèria d'instrucció d'atestats entre la Policia Local del Prat de Llobregat i la Policia de la Generalitat Mossos d'Esquadra, els dos cossos comparteixen la competència en violència de gènere i en violència domèstica, en relació a la instrucció d'atestats i en relació a la protecció de les víctimes, fins i tot quan les víctimes siguin menors d'edat.

En el cas que la situació de possible desprotecció de menors sigui deguda a violència contra la dona o violència dins l'àmbit familiar, caldrà consultar si la persona es troba sota seguiment dels equips d'atenció a la víctima de la Policia Local o del cos de Mossos d'Esquadra i s'informarà al més aviat possible al cos de referència perquè se'n faci càrrec.

Quan els/les professionals es trobin davant d'una sospita o detecció de signes de maltractament i es requereixi traslladar el/la menor del centre escolar, centre obert, centre d'esbarjo... a un servei extern per valorar o determinar la possible activació urgent dels recursos de protecció i es valori que es dona una situació d'urgència, amb signes observables, i en aquelles situacions que puguin suposar un perill per al/la menor i per als/les professionals, es comunicarà al Cos de Mossos d'Esquadra*, que es coordinarà amb la Policia Local.

Quan hi hagi una intervenció des de l'escola en què s'ha interposat una denúncia, s'ha fet una retirada o s'ha portat a terme qualsevol tipus d'actuació, sempre que es valori l'existència d'un perill real tant per als/les professionals com per als menors implicats o bé per a la resta de menors que assisteixen a la mateixa escola, hi haurà protecció. Com a cos policial que ja ha intervingut en el cas que ha originat aquesta situació de risc o que ho pot fer amb posterioritat i aportar noves dades, el cos policial de referència (Mossos d'Esquadra o Policia Local), s'encarregarà de proposar el servei més idoni atenent el risc objectiu, les necessitats que es creguin oportunes i els mitjans necessaris tenint en compte sempre l'interès superior del/la menor.

Els informes aniran signats pel/la cap del servei i portaran el número de col·legiat o de funcionari/ària en resposta a la implicació del servei en aquesta tasca i com a mesura protectora de professionals, malgrat que això no exoneri d'assumir la responsabilitat.

Des de l'EAIA es podrà intervenir puntualment en una família, si l'equip de treball del qual en forma part ho creu convenient per mobilitzar la situació.

**En aquests casos, la Unitat d'Investigació del cos de Mossos d'Esquadra s'encarregarà de dur a terme la intervenció relacionada amb el/la menor i podrà requerir la col·laboració del Grup d'Atenció a la Victima*

Annex

Serveis

Circuit d'atenció en casos d'abús sexual i maltractament infantil

Actes de reunió

Fitxa de registre d'indicadors

Fitxa de registre de factors de protecció i fragilitat

Glossari

Sigles

Bibliografia

Serveis

Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP)

Dependència:

Forma part de la xarxa de Centres de desenvolupament infantil i atenció precoç, creada i sostinguda pel Departament de Treball, Afers Socials i Família, dins la Direcció General de Protecció Social. És de caràcter públic i gratuït.

El CDIAP del Prat manté, també, un conveni de col·laboració econòmica amb l'Ajuntament del Prat de Llobregat, que li permet atendre una part de la població de famílies/infants en el CAP Pujol i Capsada

Definició del servei:

Està format per un equip de professionals especialitzats en el desenvolupament infantil i en l'atenció precoç dels trastorns de la primera infància. L'atenció precoç es dona als infants de 0/4 a 6 anys que presenten malestars, dificultats o trastorns en el desenvolupament -de tipus físic, emocional, intel·lectual- al i/o sensorial- o que es troben en situació de risc de presentar-los.

De la mateixa manera, atén els dubtes i les preocupacions dels pares pel que fa a desenvolupar les seves funcions maternes i paternes i en temes de criança.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

L'atenció precoç és el conjunt d'intervencions dirigides a la població infantil de 0 a 6 anys, a la família i a l'entorn, que tenen com a objectiu donar resposta al més aviat possible a les necessitats, transitòries o permanents, que presenten els infants amb trastorns de desenvolupament o que corren el risc de patir-ne, sigui per causes orgàniques, psíquiques o sensorials.

El CDIAP té també la funció d'ajudar els/les pares/mares en les tasques de criança, en les petites dificultats quotidianes i de vincle. Per tal d'assolir l'objectiu de l'Atenció Precoç, el CDIAP desenvolupa les tasques següents:

- Prevenció i detecció
- Intervenció terapèutica individual o en grup de l'infant
- Intervenció, assessorament i suport a la família
- Assessorament i coordinació amb professionals de les xarxes escolar, social i sanitària

Especialitats professionals del servei:

Neuropediatria
Psicologia-psicoteràpia
Pedagogia
Fisioteràpia
Psicomotricitat
Logopèdia
Treball social

Adreça:

C. de Gavà, 2. El Prat de Llobregat

Telèfon:

933 709 053

Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ). Fundació Orienta

Dependència:

Fundació privada amb activitat concertada amb l'Institut Català de la Salut. Pertany al Sector Sanitari del Baix Llobregat centre (L'Hospitalet-El Prat).

Definició del servei:

Servei especialitzat multidisciplinari públic que atén, de forma ambulatoria, infants i joves de 4 a 18 anys que pateixen algun trastorn mental o patiment psíquic i emocional que incideix en el desenvolupament. L'atenció inclou les famílies que acompanyen nens i joves.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

És un servei d'atenció especialitzada, integrat a la xarxa pública de salut comunitària que, de manera coordinada amb tots els dispositius assistencials de cada sector, mira d'assegurar un abordatge interdisciplinari, i una adequada continuïtat assistencial.

En la cartera de serveis, es presta atenció a través de programes específics per a la prevenció, detecció i tractament dels trastorns mentals en la infància i adolescència. Entre aquests programes trobem l'Atenció a Adolescents:

- Unitat de Tractament Intensiu en Salut Mental per a Adolescents en Crisi (AIRE), en col·laboració amb l'Ajuntament del Prat de Llobregat, que tracta entre altres problemàtiques la creixent complexitat i incidència que presenta l'absentisme escolar.
- Paral·lelament, des de fora de les instal·lacions sanitàries es porta a terme el programa Kidstime, amb l'objectiu de treballar de manera vivencial amb famílies amb membres adults diagnosticats de trastorns mentals.
- El Programa de Suport a l'Atenció Primària (PSAP), dut a terme en cadascun dels tres centres d'atenció primària de la localitat del Prat ofereix una atenció especialitzada i propera als ciutadans treballant conjuntament amb pediatres, infermeres i metges de capçalera.
- Repartits en els centres educatius trobem el Programa per a l'atenció dels Trastorns de Conducta (Institut-Escola), el Programa per l'atenció dels Trastorns de l'Espectre Autista (TGD) portat a terme en el CEE Can Rigol, el programa AIS per a alumnes amb necessitats educatives i clíniques intenses, i el programa Salut i Escola, que es du a terme actualment en els instituts de secundària de la localitat, encarregat d'oferir una atenció accessible als adolescents i una prevenció de les problemàtiques de salut mental conjuntament amb la infermeria dels CAP.
- Consulta de psiquiatria.
- Consulta de psicologia clínica en format individual, familiar o grupal, amb teràpies específiques en funció de l'edat, patologia i competències del pacient.
- Seguiments de treball social.
- Seguiments d'infermeria especialista en salut mental.

El tipus d'atenció que s'ofereix pot ser individual, en grup, amb els pares i familiars, des de l'assessorament i el diagnòstic fins al tractament psicoterapèutic i farmacològic.

Especialitats professionals del servei:

Psicologia clínica
Psiquiatria
Treball social
Infermeria especialista en salut mental
Educador social
Administració

Adreça:

Plaça de l'Aigua, 3 (CAP Dr. Pujol i Capsada), Sant Cosme
08820 El Prat de Llobregat

Telèfon:

934 795 615

Adreça electrònica:

csnij_prat@fundacioorienta.com

Serveis Sanitaris

Dependència:

Institut Català de la Salut (ICS)

Definició del servei:

Primer àmbit d'accés de la ciutadania a l'assistència sanitària. Presta serveis d'accés directe a la població i constitueix el nucli fonamental del sistema sanitari.

Integra l'atenció preventiva, curativa, rehabilitadora i la promoció de la salut de la comunitat.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

Prevenir i detectar situacions de risc de maltractament o abús en relació amb la infància i adolescència.

Detectar i diagnosticar amb precisió qualsevol maltractament o abús.

Fer la valoració sanitària dels casos detectats a l'ABS o derivats d'altres serveis.

Aplicar els protocols de maltractament consensuats a la xarxa d'Atenció a la Infància i Adolescència en risc.

Derivar a altres serveis els casos necessaris i consultar-los quan calgui.

Especialitats professionals del servei:

Pediatria

Metges de família

Infermeres de pediatria

Infermeres de persones adultes

Treball social

Adreces i telèfons:

ABS Ramona Via

Av. de la Verge de Montserrat, núm. 24. El Prat de Llobregat

Tel. 933 704 101

ABS Disset de Setembre

Carrer d'Empúries, s/n. El Prat de Llobregat

Tel. 933 7 95 422

ABS Dr. Pujol i Capsada

Plaça de l'Aigua, núm.3. El Prat de Llobregat

Tel. 934 791 670

Equip d'Assessorament Psicopedagògic (EAP)

Dependència:

Departament d'Educació de la Generalitat

Definició del servei:

Els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) són un servei de suport i assessorament psicopedagògic i social als centres educatius i a la comunitat educativa.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

Els EAP han de desenvolupar les seves actuacions als centres educatius i al seu entorn, i han de col·laborar amb els altres serveis i professionals del sector.

D'acord amb allò que estableix el Decret 155/94, de 28 de juny, pel qual es regulen els serveis educatius (DOGC núm. 1918), els EAP emmarcaran el seu pla de treball en les necessitats prioritzades del sistema educatiu, les necessitats dels centres d'intervenció i, si escau, les accions acordades amb els serveis educatius del sector.

Prioritats específiques de l'EAP:

- a. Donar suport i assessorament a l'alumnat amb necessitats educatives especials i específiques.
- b. Assessorar projectes i experiències d'inclusió escolar i col·laborar-hi.
- c. Assessorar els equips docents en l'ensenyament i aprenentatge de competències bàsiques i en estratègies d'intervenció amb l'alumnat que presenta dificultats d'assoliment.
- d. Assessorar el professorat en la prevenció de situacions de risc i en la resolució de conflictes.
- e. Participar en els plans educatius d'entorn i en altres accions que afavoreixin la integració escolar i social de l'alumnat.
- f. Donar suport a la creació de xarxes de formació i intercanvi d'experiències entre el professorat d'EE, mestres d'audició i llenguatge, i professorat de psicologia i pedagogia.

En totes les actuacions cal preveure la coordinació necessària a fi de garantir una acció comuna de tots els professionals de l'equip i dels altres professionals dels serveis educatius.

Especialitats professionals del servei:

Psicopedagogia
Treball social
Fisioteràpia
Logopèdia

Adreça:

Carrer del riu Cardener, núm. 2-4. El Prat de Llobregat

Telèfon:

933 798 082

Serveis Socials Bàsics de l'Ajuntament del Prat de Llobregat

Dependència:

Ajuntament del Prat de Llobregat

Definició del servei:

Els Serveis Socials Bàsics són un dels sistemes de l'estat del benestar, conjuntament amb la Seguretat Social, el sistema de salut, el sistema d'educació, les polítiques per a l'ocupació, les polítiques d'habitatge i altres actuacions públiques. Els Serveis Socials Bàsics són el conjunt d'intervencions que tenen com a objectiu garantir les necessitats bàsiques de la ciutadania, posant atenció en el manteniment de l'autonomia personal i promovent el desenvolupament de les capacitats personals, en un marc de respecte per a la dignitat de les persones.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

Intervenir en els nuclis familiars o convivencials en situació de risc social, especialment si hi ha menors.

Impulsar projectes comunitaris i programes transversals, especialment els que cerquen la integració i la participació socials de les persones, les famílies, les unitats de convivència i els grups en situació de risc.

Prestar serveis d'intervenció socioeducativa no residencial per a infants i adolescents.

Aplicar protocols de prevenció i atenció davant de maltractaments a persones dels col·lectius més vulnerables.

Informar a petició de jutges i fiscals sobre la situació personal i familiar de persones afectades per causes judicials i per protecció de menors.

Especialitats professionals del servei:

Els EBAS (Equips Bàsics d'Atenció Social) són equips multiprofessionals formats per treballadors/es socials i educadors/es socials. Estan distribuïts territorialment i el seu personal a la vegada són referents de centres educatius d'ensenyament de primària i secundària. Al municipi hi ha 4 equips multiprofessionals (EBAS):

Adreces i telèfons:

EBAS Centre

C. Lo Gaiter de Llobregat, 112
Tel. 933 790 050. Extensió: 5125

EBAS Marina

Carretera de la Bunyola, 49
Tel. 933 790 050. Extensió: 5760

EBAS Ribera Baixa

C. Dolores Ibárruri, 45
Tel. 933 790 050. Extensió 5730

EBAS St. Cosme

Plaça de l'Aigua, 3
Tel. 933 790 050. Extensió: 5910

Equip d'atenció a la infància i l'adolescència del Baix Llobregat (EAIA)

Dependència:

Consell Comarcal del Baix Llobregat.

Definició del servei:

Els EAIA són equips multiprofessionals de funcionament interdisciplinari, constituïts per especialistes de la psicologia, la pedagogia, el treball i l'educació social, distribuïts per tot el territori de Catalunya. L'àmbit territorial d'actuació és municipal, comarcal o supracomarcal.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

Atenció individualitzada

Rebre els casos de risc social greu, derivats pels serveis socials d'atenció primària, les instàncies judicials o la mateixa Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

Diagnosticar i valorar els menors i les famílies en situació de risc social greu des de la triple vessant del treball social, la pedagogia i la psicologia.

Emetre les propostes tècniques o administratives que beneficiïn més els/les menors.

Elaborar compromisos socioeducatius amb els progenitors o, si s'escau, amb els titulars de la tutela o la guarda.

Elaborar periòdicament els informes de seguiment de la situació dels menors tutelats, d'acord amb les directrius tècniques que emanen de la DGAIA.

Fer el seguiment del/la menor i de la seva família, conjuntament amb els SSAP (Serveis Socials Bàsics), un cop la DGAIA hagi donat el vistiplau a la proposta elaborada per l'EAIA i s'hagin aplicat les mesures de protecció dels infants i els adolescents desemparats.

Suport a professionals i col·laboració institucional

Coordinar-se amb els diferents professionals d'altres serveis que intervenen en els casos.

Assessorar els serveis socials d'atenció primària en matèria d'infància i adolescència en risc social i col·laborar-hi.

Coordinar-se amb membres de l'estament judicial, fiscal i de serveis especialitzats, i col·laborar-hi.

Suport comunitari

Col·laborar en l'endegament i la realització de programes comunitaris relacionats amb la infància en el territori de l'EAIA.

Altres funcions

Complir les directrius tècniques que emanen de la DGAIA.

Elaborar la memòria anual.

Especialitats professionals del servei:

Psicologia

Pedagogia

Treball social

Educació social

Administració

Adreça:

Masia Can Palmer, Av. de Lluís Moré, núm. 18 - Viladecans

Telèfon:

936 373 322

Secció d'Educació

Dependència:

Ajuntament del Prat de Llobregat

Definició del servei:

En el cas que es detecti una situació de maltractament probable, la secció d'Educació de l'Ajuntament té la funció de coordinar-se amb les seccions de Serveis Socials i Salut Pública, així com amb els centres educatius.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

Oficina Municipal d'Escolarització (OME)

Vetllar per l'escolarització de tot l'alumnat que es troba en l'etapa d'escolarització obligatòria. En el cas que es detectin alumnes desescolaritzats, s'apliquen els protocols previstos per abordar aquestes situacions.

Des de l'OME es porta a terme tot el procés de preinscripció de les escoles bressol públiques del municipi. Els serveis educatius relacionats amb l'etapa de 0-3 anys (escoles bressol i serveis familiars) estan coordinats amb les diferents seccions de Serveis Socials i Salut Pública, en què s'apliquen els protocols de prevenció i detecció de possibles casos de maltractament.

Programa Municipal de Prevenció de l'Absentisme Escolar

Coordinar la xarxa de prevenció i tractament de l'absentisme escolar, amb l'aplicació dels protocols definits en el Pla Local d'Absentisme.

Projecte NOE

NOE és un projecte adreçat a joves entre 16 i 24 anys, que té com objectiu la lluita contra l'abandonament escolar prematur (AEP) i la reducció de desigualtats socials entre aquest col·lectiu.

Està col·laborat amb l'Oficina del Pla Jove i proposa reforçar models integrals d'actuació i generar recursos de noves oportunitats que garanteixin itineraris educatius personalitzats i flexibles.

Pla Educatiu d'Entorn

En el marc del Pla Educatiu d'Entorn de ciutat, un dels àmbits d'actuació és el del treball amb infants i joves desafavorits que presenten necessitats socioculturals, per promoure'n la participació en activitats extraescolars i casals d'estiu. Aquesta tasca es planteja com una mesura per afavorir-ne la integració. Entre les accions que es porten a terme s'inclou el seguiment de cada alumne per part d'una dinamitzador/a juvenil. En tractar-se, en molts casos, d'infants i joves que presenten importants factors psicosocials de vulnerabilitat, aquest servei és també una font de detecció de possibles maltractaments o negligències de les famílies.

Especialitats professionals del servei:

Personal tècnic d'Educació

Adreça:

Carrer del Centre, núm. 26-30. El Prat de Llobregat

Telèfon:

933 790 050. Extensió: 5332

Oficina del Pla Jove

Dependència:

Ajuntament del Prat de Llobregat

Definició del servei:

En el cas que es detecti una situació de maltractament probable o violència, l'Oficina del Pla Jove de l'Ajuntament té la funció de coordinar-se amb les seccions de Serveis Socials i Salut Pública, així com amb els centres educatius.

Funcions i competències (generals i respecte a l'adolescència en risc):

Servei Assessories Joves (En especial Assessoria Orientació Personal, Assessoria Espai Lila i Assessoria la Lore LGBTI):

Les assessories joves són espais on professionals especialitzats ajuden el col·lectiu jove en tot allò que poden: formació, sexualitat, treball, dubtes personals, beques, mobilitat, salut, habitatge, creació artística i musical, entitats juvenils... Els joves i adolescents tenen accés a informació i assessorament de manera personalitzada i gratuïta.

<https://www.elprat.cat/persones/jovesprat/assessories-joves>

Adreça: Carrer del Mariscal Joffre 3. El Prat de Llobregat

Telèfon: 934 785 077. Extensió: 5940

Adreça electrònica: lloro@joves.prat.cat

Joves al Medi Obert:

Projecte municipal d'intervenció socioeducativa amb joves de la ciutat que té lloc als seus espais de trobada. Aquest projecte és desenvolupat per l'oficina del Pla Jove del Prat.

<https://www.elprat.cat/persones/jovesprat/medi-obert>

Telèfon: Extensió: 5942 (Lidia Montero)

Adreça electrònica: montero@elprat.cat

Dinamització d'estudiants:

El projecte de dinamització d'estudiants té com a objectiu donar suport i infraestructura a les iniciatives del jovent de la ciutat, especialment de l'alumnat de secundària del Prat de Llobregat. Amb la coordinació de diferents espais, es potencia una participació juvenil activa en la gestió i la vida dels centres docents i del municipi, alhora que s'apropa als joves informació i recursos que els puguin ser d'utilitat.

<https://www.elprat.cat/persones/jovesprat/dinamitzacio-destudiants>

Adreça: Carrer del Mariscal Joffre 3. El Prat de Llobregat

Telèfon: 934 785 077. Extensió: 5940

Adreça electrònica: estudiants@elprat.cat

Secció de Salut Pública i Consum

Dependència:

Ajuntament del Prat de Llobregat

Definició del servei:

Promoció de la Salut: millorar la salut de les persones mitjançant l'adopció d'estil de vida i conductes saludables.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

Protecció i promoció de la salut i consum.

En relació a la infància es fan propostes d'educació per a la salut als centres educatius de primària i secundària.

Coordinació amb el centres d'atenció primària, el programa de Salut Escola, i amb les associacions de l'àmbit de salut a la comunitat.

Programa de vacunació escolar, programa de salut bucodental i assessorament als centres educatius en temes de salut.

Especialitats professionals del servei:

Tècnics de la Salut Pública

Adreça:

Carrer Major, núm. 23. El Prat de Llobregat

Telèfon:

933 790 050. Extensió: 5329

Polícia local

Dependència:

Ajuntament del Prat de Llobregat

Definició del servei:

L'objectiu i la funció principal en matèria d'infància i adolescència en risc és garantir l'interès superior del menor amb accions policials que fomentin el seu benestar i la defensa de la seva integritat. Les accions policials sempre estaran determinades per quatre grans eixos d'actuació: promoció, prevenció, atenció i protecció.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

1 Educació per a la convivència. Promoció d'accions preventives dins dels programes de policia de proximitat amb la finalitat d'actuar abans que es produeixi una situació de risc.

- Educar en matèria d'educació viària, cívica i mobilitat sostenible la població escolar del Prat.
- Fomentar, a través de la presència policial a les aules, una imatge propera de la policia local en infants i joves, com a via per detectar conductes irregulars i situacions problemàtiques, maltractaments, desempament o absentisme.
- Promoure l'ús correcte dels espais públics perquè els infanto adolescents puguin gaudir-ne.
- Contactar amb entitats, centres educatius i agents socials relacionats amb la infància i adolescència

2 Prevenció i vigilància per detectar i preservar de les situacions de risc o conflicte.

- Prevenir situacions de violència, consum de drogues, absentisme, conductes incíviques, etc, als voltants dels centres educatius.
- Vigilar i controlar establiments de concurrència pública, d'esbarjo o de reunió freqüentat per infants o adolescents.
- Realitzar la protecció escolar i millorar la seguretat viària a l'entorn dels centres educatius mitjançant la regulació del trànsit en les entrades i sortides de classe. Proposar millores de reorganització del trànsit quan sigui adient.
- Controlar el transport escolar al Prat de Llobregat en coordinació amb els centres educatius.
- Controlar i prevenir de l'absentisme escolar.

3 Atenció a la infància o adolescència amb resposta policial de situacions de risc o conflicte.

- Protegir els infants i adolescents en qualsevol situació de risc o altres circumstàncies adverses de caire social que dificultin el seu benestar, des del moment en què es detecta un cas fins que se'n faci càrrec la institució corresponent.
- En els casos en què la Policia Local hagi d'intervenir en una situació de maltractament per una necessitat urgent per evitar un mal present i immediat, prestarà la primera atenció i derivarà l'actuació als Mossos d'Esquadra, tal com recull el protocol.

- Media i resoldre conflictes en què estiguin implicats infants o adolescents.
- Fer el seguiment de situacions de mendicitat, absentisme, conflictes familiars i processos d'adaptació escolar.
- Prestar atenció a l'Infant o adolescent en situació de conflicte social o d'exclusió.

4 Protecció dels infants o adolescents en aquells casos en què el seu desenvolupament integral resulti seriosament afectat.

- En els casos en que la Policia Local hagi d'intervenir per una necessitat urgent, per evitar un mal present i immediat, podrà procedir a retirar cautelament el/la menor de la situació de desprotecció o maltractament, i derivarà l'infant o adolescent al cos de Mossos d'Esquadra per a la continuació de les diligències, tal com recull el protocol present.

Especialitats professionals del servei:

Equip d'Atenció a la Víctima (OAV) i Oficina de Recollida de Denúncies (ORD)

Adreça:

Carrer del Riu Llobregat, núm. 2. El Prat de Llobregat

Telèfon:

934 787 272. Extensió: 2827

Cos de Mossos d'Esquadra

Dependència:

Àrea Bàsica Policial del Prat de Llobregat

Definició del servei:

La Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra és el cos policial competent per actuar amb menors d'edat víctimes d'una situació de violència masclista, domèstica i d'il·lícits penals motivats per l'odi i la discriminació, entre d'altres. En funció de l'edat del menor, del seu estat i de les circumstàncies del cas, es prendran les mesures més adients per tal de garantir-ne la protecció i benestar sempre tenint en compte l'interès superior del menor, i es comunicarà tant a la Fiscalia de Menors com a la DGAIA.

Els diferents tipus d'acció que es duen a terme es concreten en els àmbits següents:

1. Àmbit preventiu i de detecció mitjançant accions de sensibilització a la ciutadania com poden ser xerrades, així com la participació en mitjans de comunicació i en activitats comunitàries específiques. També mitjançant la col·laboració en circuits territorials, taules locals i comarcals, i comissions específiques amb la finalitat d'establir una intervenció integral i en xarxa.

2. Àmbit de recollida d'informació i interlocució amb altres unitats del propi cos policial i amb operadors locals externs per tal de fer una recollida i traspàs d'informació sobre els menors que són víctimes potencials o bé víctimes en seguiment.

3. Àmbit d'atenció oferint un espai d'escolta, informació i assessorament; gestionant la derivació als recursos i òrgans competents, i fent totes aquelles gestions que garanteixin als menors els seus drets com a víctimes especialment vulnerables.

4. Àmbit de supervisió i control en relació a les proteccions judicials així com les mesures telemàtiques i permisos de centres penitenciaris vinculats als agressors.

5. Àmbit de seguiment mitjançant les accions policials que realitza específicament el Grup d'Atenció a la Victima (GAV) amb l'objectiu de protegir als menors víctimes a partir de la valoració del risc i de l'elaboració del seu mapa de seguretat.

6. Àmbit de protecció mitjançant un conjunt de mesures i accions policials, específiques per a cada cas concret, i destinades a garantir la seguretat tant dels menors víctimes com dels menors que són víctimes potencials.

Especialitats professionals del servei:

Grup d'Atenció a la Victima (GAV) i Unitat d'Investigació (UI).

Adreça:

Av. de l'Onze de Setembre, núm. 26. El Prat de Llobregat

Telèfon:

935 541 240. Extensió: 44073/44074

Servei d'Orientació i Acompanyament a les Famílies (SOAF)

Dependència:

Servei d'Acció Social - Serveis Socials - Ajuntament del Prat de Llobregat.

Definició del servei:

Servei d'orientació i acompanyament integral a les famílies per millorar-ne el benestar personal, familiar i social. És de caràcter universal: va dirigit a totes les famílies del Prat de Llobregat. Està enfocat des d'una perspectiva preventiva: detecta i reforça les capacitats i fortaleces de les famílies per afavorir relacions familiars saludables i enfortir les habilitats parentals. És un servei complementari als serveis de la xarxa local dels àmbits social, educatiu, sanitari i de lleure. Té una dimensió comunitària per tal de promoure la criaçna positiva en la ciutadania i connectar les famílies als serveis de la xarxa local que siguin necessaris per millorar la seva salut relacional i emocional.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

Abordar **dificultats relacionals, educatives i socials** que afecten un o més membres d'una família, en especial si és un infant o adolescent. El treball es desenvolupa de manera individualitzada o de manera conjunta amb els pares i mares així com amb altres referents significatius.

Oferir **suport als professionals dels Serveis Socials** amb la finalitat d'acompanyar el procés en un o més aspectes relacionals definits per part del professional derivant, que és la figura referent de la globalitat del procés familiar. El/la terapeuta del SOAF es coordinarà amb el/la referent del cas si sorgeixen altres qüestions a treballar.

Aportar **solucions viables i pràctiques**, de manera específica i especialitzada, a les dificultats relacionals, educatives i socials que afecten les famílies, parelles i persones.

Atendre al **conjunt del nucli familiar, parelles i persones** amb l'objectiu fonamental de promoure la prevenció i el tractament que permeti potenciar la salut relacional i emocional des d'una perspectiva sistèmica, social i educativa.

Funcions amb famílies:

- Orientació i assessorament familiar puntual.
- Acompanyament terapèutic familiar.
- Taller educatiu reflexiu per a pares i mares.

Funcions amb professionals:

- Taller educatiu reflexiu per a professionals.

Especialitats professionals del servei:

Psicoteràpia - Teràpia Familiar Socioeducativa.

Adreça:

Centre Cívic Sant Jordi - Ribera Baixa. C/ Dolores Ibárruri, núm. 45-47.

Telèfon:

634 359 784

Servei d'Intervenció Socioeducativa (SIS)

Dependència:

Servei d'Acció Social - Serveis Socials- Ajuntament del Prat de Llobregat.

Definició del servei:

El SIS és un servei dels Serveis Socials Bàsics adreçat als infants, adolescents i les seves famílies, en situació de risc. Té com a eix principal l'atenció a les persones des de la voluntat de donar protagonisme a les famílies entenent que aquestes són agents actius a la comunitat i un motor de canvi.

Aquest model d'intervenció neix el 2016 quan la Generalitat i la Federació de Municipis de Catalunya signen un acord per desenvolupar aquest nou model d'intervenció.

El SIS està destinat a famílies amb infants de 0 a 18 anys tot i que també es contempla el treball preventiu amb mares des de l'embaràs. Les derivacions es realitzen tenint en compte la situació de risc de l'infant i l'eina de valoració per determinar-ho és l'Eina de Cribatge de la DGAIA.

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

Millorar les competències parentals.

Desenvolupar factors de protecció.

Millorar les relacions socials i amb la comunitat.

Augmentar el benestar dels infants i adolescents.

Especialitats professionals del servei:

Educació Social

Treball Familiar

Teràpia Familiar

Adreça:

Àncora: Escola Bressol "La Blaveta".

C/Tibidabo, 1.

Ruta: EBAS Centre.

Av.del Canal, 110.

Passarel·la: EBAS Ribera Baixa.

Espai Suport, Plaça Pirineus, 6.

Telèfon:

933 790 050 ext.5362

Altres serveis d'atenció a la infància

Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència

Dependència:

Organisme adscrit a la Secretaria d'Infància i Adolescència del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya.

Funcions:

S'encarrega de l'atenció i la protecció dels menors en situació de risc social, n'assumeix la tutela en els casos que es creu necessari i desenvolupa accions de prevenció i de promoció del benestar dels menors en general. Coordina l'actuació dels diversos recursos de protecció, com centres d'acollida, centres residencials d'acció educativa (CRAE) i equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA).

Telèfon:

93 552 45 41

Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI)

Funcions i competències (generals i respecte a la infància en risc):

Detectar les situacions problemàtiques per als infants i adolescents, informar-ne i assessorar els agents que hi intervenen amb l'objectiu de prevenir les conseqüències de risc.

Rebre les notificacions de possibles maltractaments infantils i facilitar la intervenció més adequada al cas.

Activar els protocols establerts i proporcionar la necessària coordinació i comunicació interinstitucional per a una resposta ràpida i experta davant del maltractament infantil.

Consultar i controlar el Registre Unificat de Maltractaments Infantils (RUMI).

Activar els Equips de Valoració de Maltractament Infantil i els altres equips especialitzats.

Adoptar mesures de protecció immediata i activar els recursos necessaris per fer-les efectives.

Atendre situacions conflictives entre l'infant i l'adolescent i el seu entorn familiar (Servei d'Orientació i Mediació de la Infància i Adolescència, SOMIA).

UDEPMI (24H):

935 524 541

Infància respon:

900 300 777

Unitat Funcional d'Abusos al Menor de l'Hospital Sant Joan de Déu (UFAM)

L'UFAM és una unitat multidisciplinària vinculada al servei de pediatria, salut mental i treball social que dona resposta mèdica i psicosocial a menors víctimes d'abús sexual. També atén adolescents que hagin abusat sexualment d'altres menors.

Funcions i competències:

Contenció familiar inicial.

Valoració en relació al requeriment de protecció.

Tractament i seguiment, si fos necessari, pediàtric.

Valoració psicopatològica i derivació a altres serveis psicològics si es requereix.

Orientació a altres professionals.

Telèfon:

932 532 113

Circuit d'atenció en casos d'abús sexual i maltractament infantil

<p>Maltractament lleu o moderat</p>	<p>Quan l'infant o adolescent no es troba en una situació de perill.</p> <p>No requereix d'una acció protectora immediata.</p>	<p>Coordinació amb TSS, SSB, DGAIA per valorar si està garantida la protecció:</p> <p>Garantida la protecció: Informar el TSS per començar treball en xarxa</p> <p>No garantida la protecció: Informar DGAIA = EFI o UDEPMI</p>
<p>Maltractament greu</p>	<p>Quan l'infant/adolescent es troba en una situació que aconsella dur a terme accions protectores de forma immediata o bé, fer un estudi urgent de la situació.</p>	<p>Atenció al CAP, si és necessària l'atenció hospitalària, derivar en ambulància, mai trasllat privat.</p> <p>Informar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - DGAIA = EFI o UDEPMI - Jutjat de Guàrdia - Fiscalia de Menors - Mossos d'Esquadra
<p>Abús sexual</p>	<p>Agressió sexual succeïda amb més de 72 hores des de l'atenció sanitària</p>	<p>Coordinació amb TSS</p> <p>Coordinació amb el SSB del municipi on viu la família.</p> <p>Notificar per escrit a la DGAIA.</p> <p>Jutjat de Guàrdia</p> <p>Fiscalia</p> <p>Derivar UFAM per coordinar visita</p>
	<p>Agressió sexual succeïda menys de 72 hores des de l'atenció sanitària</p>	<p>Derivació a l'Hospital Sant Joan de Déu d'Esplugues, prèvia coordinació amb UFAM per atenció immediata.</p> <p>Informar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - DGAIA = EFI o UDEPMI - Mossos d'Esquadra - Jutjat de Guàrdia - Fiscalia

Comunicació d'informació a progenitors separats i conflictius:

En casos d'infants i adolescents la pàtria potestat dels quals està suspesa o retirada als seus progenitors, no es pot facilitar cap informació als pares o mares.

En els casos que els progenitors no estiguin privats de la pàtria potestat, no se'ls pot privar de la informació que demanin sobre els seus fills als serveis que intervinguin.

[Salut / Institut Català de la Salut / Atenció Primària Costa Ponent](#)

Actes de reunió

Acta 1a reunió

DATA:

DADES GENERALS

Nom:

Data de naixement:

Composició Familiar:

Procedència:

EBAS de referència:

Centre d'Estudis (escola/institut/escola bressol):

CAP de referència:

Expedient SSB:

Serveis que detecten:

Servei que convoca:

Serveis que intervenen en el cas:

Serveis que assisteixen a la reunió:

INFORMACIÓ (breu per situar el cas i el motiu de la demanda de treball del grup):

OBSERVACIONS (unificació de les observacions realitzades des dels diferents serveis i anotades en full de registre, annexat a l'acta):

ACORDS DE TREBALL:

Què:

Qui:

Pla de treball: sí no

Expedient SAP: sí no

Acta reunió (per a reunions successives)

IDENTIFICADOR (les 3 inicials de l'infant i la data de la primera reunió de cas):

DATA DE LA REUNIÓ:

Serveis que intervenen en el cas:

Serveis que assisteixen a la reunió:

INFORMACIÓ DE LA SITUACIÓ (acords presos del pla de treball i situació actual):

OBSERVACIONS:

ACORDS DE TREBALL:

Què:

Qui:

Pla de treball:

- Sí, continua l'anterior pla de treball
- Sí, pla de treball amb noves pautes
- No continua

Data de la propera reunió/periodicitat:

Tancament:

- Majoria d'edat
- Canvi de territori
- Intervenció d'urgències
- Defunció
- Remissió d'indicadors
- No indicador

EAIA:

- Assessorament
- Derivació

Guió/registre per aportar a la reunió d'equip de treball de cas (servei que convoca la reunió)

Breu descripció de la situació per la qual hem demanat iniciar un treball de l'equip de treball de cas:

Des de quan s'intervé i des de quan preocupa la situació i per què es fa demanda de treball conjunt:

Observacions fetes, factors de protecció en relació a la família i al menor* (es poden descriure aquí o marcar-les en el full d'observacions):

Intervencions realitzades des del servei que presenta la situació:

Intervencions realitzades amb altres serveis anteriorment:

REGISTRE PER A REUNIÓ D'EQUIP DE CAS (servei convocat):

Breu explicació de perquè s'intervé i des de quan (aquells aspectes que tinguin relació amb l'objectiu de la reunió):

Observacions, factors de protecció en relació a la família i al menor (es poden descriure aquí o marcar-les en el full d'observacions):

Llistat d'observacions:

Treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematic/07infanciaiadolescencia/proteccio_infancia_i_adolescencia/maltractaments/rumi/documents_simulador/llistat_observacions.pdf

Indicacions per al treball de casos

Detecció

En el moment de realitzar observacions que ens facin pensar que l'atenció a un menor no és adequada o que hi ha indicis d'un possible maltractament, ens hem de posar en contacte amb altres serveis per tal de comunicar què hem observat i demanar informació als altres serveis que l'atenen.

Omplirem la fitxa registre que emmarca la situació del menor i la família i les observacions efectuades. La utilització d'aquesta fitxa/registre ens ajudarà a ser més concrets, a delimitar clarament l'objectiu de la reunió.

Aquesta fitxa també l'ompliran els serveis convocats a la reunió de l'equip de treball de cas.

Reunió de l'equip de treball de cas

Es portarà la fitxa/registre de cada servei amb el motiu de la intervenció, observacions i el perquè de la demanda d'intervenció en xarxa.

Es portarà el nou model de registre de l'acta de la reunió.

Es designarà qui pren acta de la reunió.

S'omplirà l'acta amb les observacions de tots els serveis implicats amb la data de la reunió per tal de poder tenir la globalitat del cas.

Al final de la reunió es llegiran els acords presos i la data de la propera reunió.

Es signarà i se'n donarà una còpia als assistents a la reunió.

En cas de no arribar a acords de treball es farà arribar als referents dels serveis de la xarxa, per tal que es pugui parlar en la reunió de xarxa i analitzar el motiu del desacord.

Seguiment

Si es detecta que hi ha canvis importants que afecten la situació del menor i no es pot esperar a la data acordada, el servei que detecta els canvis es posarà en contacte amb els altres serveis i si es creu adequat s'avançarà la data de reunió o es farà l'actuació adequada a la situació. Per exemple: la situació s'agreuja i s'ha d'actuar immediatament, es produeix un desemparament...

Registre per part de cada servei de les observacions en el seu full de seguiment per aportar-lo a la reunió.

Fer l'acta de seguiment, en què s'hi afegiran les observacions realitzades amb la data de la reunió, successivament, la situació actual amb les actuacions preses en l'anterior reunió i els nous acords i la data de la propera reunió, si s'escau.

En cas de tancament del grup del cas s'omplirà en l'acta el motiu.

Actes

El/la responsable de fer arribar a la coordinadora de la Xarxa les actes dels diferents grups de treball són els/les referents de Serveis Socials.

La coordinadora de la Xarxa farà la custòdia de les actes, de les quals se'n farà la posterior extracció de les dades anuals de la situació dels casos que s'han treballat conjuntament.

Fitxes de registre d'indicadors

Indicadors de riscos físics i de comportament (infants i adolescents)

	INDICADOR	Sí*
Signes de desatenció	Manca d'alimentació; fam.	
	Manca d'higiene; brutícia constant.	
	Roba inapropiada per a l'estació de l'any.	
	Manca d'atenció mèdica necessària: ferides sense curar..	
	Manca de vigilància durant períodes llargs o en situacions perilloses.	
	Manca de condicions higièniques o de seguretat a la llar.	
	Manca d'atenció en l'àrea educativa: absentisme, abandonament escolar.	
	Participació en accions delictives.	
	Mostres de cansament o apatia.	
	Robatoris o demandes de menjar.	
	Diu que no hi ha ningú que el cuidi.	
Signes de maltractament físic	Cautela respecte al contacte físic amb adults.	
	Mostres d'agressivitat quan altres infants ploren.	
	Mostres de conductes extremes: agressivitat o rebuig.	
	Comportament d'aparent por dels pares.	
	Diu que li han fet mal.	
	Danys al cos, blaus.	
	Cremades.	
	Fractures.	
	Esquinços o dislocacions.	
	Ferides o rascades.	
	Talls o punxades.	
	Lesions internes.	
	Asfíxia, ofegament.	
Signes de maltractament emocional	Comportament amb excés de passivitat i complaença, manca d'exigència, excés d'agressivitat, exigència o ràbia.	
	Conductes molt adaptatives: massa adultes (fa de pare als altres infants), massa infantils (eneuresi, xumar-se el dit, balanceig).	
	Retard en el creixement físic, emocional, intel·lectual.	
	Intents de suïcidi.	

* Marqueu l'indicador detectat

Indicadors de riscos físics i de comportament (continuació)

	INDICADOR	SÍ*
Signes d'abús sexual	Manifestació de conductes o coneixements sexuals estranys, sofisticats o inusuals.	
	Poca relació amb companys.	
	Manifestació d'un caràcter reservat, amb fantasies o conductes infantils. Aparença de retard.	
	Realització d'accions delictives o fugides.	
	Embaràs (inici adolescència).	
	Manifestació de dificultats per caminar i asseure's.	
	Roba interior trencada, tacada o amb sang.	
	Diu que ha estat atacat/da.	
	Queixes de dolor o picor a la zona genital.	
	Contusions o sang als genitals externs, zona vaginal o anal.	
	Infecció d'una malaltia venèria.	
	Inflamació o enrogiment de la cèrvix o la vulva.	
	Rastres de semen a la boca, als genitals o a la roba.	
Indicadors indirectes	Retard en el desenvolupament intel·lectual no atribuïble clarament a altres causes.	
	Retard en el creixement, raquitisme, desnutrició, dermatitis del bolquer, brutícia.	
	Vòmits i rebuig sistemàtic dels aliments propis de l'edat.	
	Absència de vacunacions i de les atencions mèdiques bàsiques.	
	Fam desmesurada, tristor intensa, mutisme, por, indiferència i inexpressió.	
	Manca de reacció a estímuls externs.	
	Indiferència i aïllament greus respecte als companys.	
	Actitud defensiva i temerosa davant dels adults.	
	Trastorn del comportament sexual.	
Trastorns psicossomàtics.		

* Marqueu l'indicador detectat

Indicadors en la conducta del cuidador

	INDICADOR	SÍ*
Negligència	Abús de drogues o alcohol.	
	Vida caòtica a la llar.	
	Mostra evidències d'apatia o inutilitat.	
	Està mentalment malalt o té un baix nivell intel·lectual.	
	Té una malaltia crònica.	
	Va ser objecte de maltractament en la seva infantesa.	
Maltractament físic	Utilitza una disciplina severa inapropiada per a l'edat, la falta comesa i la condició de l'infant.	
	No dona cap explicació a la lesió de l'infant o bé són il·lògiques, no convincents o contradictòries.	
	Percep l'infant de manera significativament negativa (dolent, monstre, pervers...).	
	Mostra un caràcter psicòtic o psicòpata.	
	Intenta ocultar la lesió de l'infant o protegir la identitat de la persona que n'és responsable.	
	Ha estat objecte de maltractaments en la seva infantesa.	
Maltractament emocional	Abusa de l'alcohol i/o altres drogues	
	Culpa l'infant i el menysprea.	
	La seva actitud és freda i rebutjant.	
	Nega estimació.	
	Tracta de forma desigual els germans.	
	No està preocupat pels problemes de l'infant.	
Maltractament per abús sexual	Exigeix a l'infant coses per sobre de les seves capacitats físiques, intel·lectuals, psíquiques.	
	Tolera tots els comportaments de l'infant sense posar-hi cap límit.	
	És extremament protector o gelós de les relacions de l'infant.	
	Pateix dificultats en el matrimoni.	
	Està freqüentment fora de la llar.	
	Abusa de drogues i alcohol.	
Esperona l'infant a implicar-se en actes sexuals o a prostituir-se en presència del cuidador.		
Va patir abús sexual en la seva infantesa.		

* Marqueu l'indicador detectat

Factors de fragilitat, factors de risc de maltractament i factors de protecció en relació amb els progenitors o les persones que tenen cura de l'infant o adolescent

	FACTORS DE FRAGILITAT	FACTORS DE RISC DE MALTRACTAMENT	FACTORS DE PROTECCIÓ
Situació econòmica	Canvis bruscos en els ingressos econòmics Ingressos irregulars per treball precari Insuficiència de recursos materials per cobrir les despeses bàsiques Únic ingrés PNC/RGC	Administració inadequada dels recursos econòmics disponibles Ingressos per activitats marginals	Capacitat d'estalvi i planificació econòmica Família extensa amb possibilitats de donar suport econòmic Ingressos regulars
Situació laboral	Treball temporal esporàdic Situació d'atur (amb subsidi) Pèrdua de feina recent Horari excessiu / sobrecàrrega laboral	Horari incompatible amb la cura dels fills Carència d'hàbits laborals. Atur de 2 anys o més Conflictitat laboral continuada/pèrdues contínues de feina No haver aconseguit mai una feina Prostitució	Estar en un pla d'inserció laboral Tenir feina estable Predisposició positiva per treballar Tenir hàbits laborals Tenir currículum Família extensa que dona suport en la cura dels fills En cas de prostitució: mantenir aïllada l'activitat laboral de l'ambient familiar i tenir cura de la salut i la higiene
Formació/aprenentatge	Sense estudis primaris Manca de formació laboral Manca d'habilitats per a l'accés al treball Analfabetisme funcional o total	Indiferència vers l'escolarització i la formació dels fills	Tenir estudis bàsics complets o altra formació Reconeixement de les mancances Motivació per aprendre
Habitatge	Canvi de domicili/habitatge recent Habitatge compartit Pensió Ocupació il·legal	Brutícia i desordre continuat Insalubritat (carència d'aigua, llum) Amuntegament Habitatge itinerant Perillositat per a condicions de l'habitatge Ocupació conflictiva Desnonament Sense sostre	Tenir possibilitats de recursos alternatius Capacitat d'organització i estructuració d'espais Tenir el suport de familiars o de la xarxa
Salut	Malaltia crònica orgànica Malaltia transitòria o intervenció quirúrgica Malaltia aguda invalidant Canvis en la salut i/o en l'estat físic o bé psíquic d'algun membre de la família	Trastorns mentals (diagnosticats o no) Discapacitat de més d'un 33% Toxicomania/alcoholisme/ludopatia Trastorns de la conducta	Tenir consciència de malaltia Realitzar tractament regular Acceptar ajuda Tenir seguiment i suport d'una família extensa
Jurídic legal	Carència de documentació personal (DNI, registre, residència, atenció sanitària...) Manca de regulació de la guàrdia i custòdia (en parelles separades)	Omissió del registre de l'infant	Tenir la documentació personal i del fill actualitzada

¹ FACTORS DE FRAGILITAT: situacions, circumstàncies o trànsits que situen l'infant i la seva família en un període de crisi, dificultat o vulnerabilitat, i que generalment poden ser superats des d'un abordatge preventiu i de suport (no necessàriament han de desencadenar o produir maltractament).

FACTORS DE RISC DE MALTRACTAMENT: són factors de fragilitat amb major risc de maltractament, és a dir, són aquelles circumstàncies, elements o causes que contribueixen, influeixen o faciliten que es pugui desencadenar un maltractament infantil, especialment si no hi ha associats FACTORS DE PROTECCIÓ.

ACTORS DE PROTECCIÓ: són aquells elements, circumstàncies o variables que apaiavagen, compensen o disminueixen els efectes dels factors de risc de maltractament i poden arribar a garantir la protecció a l'infant o l'adolescent.

*Factors de fragilitat, factors de risc de maltractament i factors de protecció en relació amb els progenitors o les persones que tenen cura de l'infant o adolescent

	FACTORS DE FRAGILITAT	FACTORS DE RISC DE MALTRACTAMENT	FACTORS DE PROTECCIÓ
Composició i estructura familiar	Monoparentalitat/monomarentalitat Família reconstituïda Menor acollit Família nombrosa Persona dependent a càrrec Edat precoç dels progenitors Edat avançada dels progenitors Mort recent d'un progenitor / pèrdua no elaborada Pares, mares o tutors legals adoptats de petits	Menor institucionalitzat Menor desinstitucionalitzat fa menys d'un any Internament penitenciari d'un o dels dos progenitors Absències llargues d'un o dels dos progenitors	Família extensa propera i en bona relació Flexibilitat i capacitat d'adaptació als canvis
Dinàmica familiar	Relacions de parella fràgils Relació sobreprotectora vers els fills Separació de la parella conjugal Crisis pròpies del cicle vital Situacions de dol	Subsistemes indiferenciats Rols familiars inestables i indefinits Jerarquies no definides i no reconegudes Antecedents de progenitors maltractats o institucionalitzats Relacions de parella conflictives Relacions entre pares i fills en conflicte permanent Separacions conjugals conflictives Canvis constants de parella (relacions inestables) Violència domèstica (conjugal o de gènere) Delegació continuada de la funció parental Expectatives inadequades en relació amb el fill/a	Subsistemes diferenciats Rols familiars estables i definits Jerarquies definides i reconegudes Capacitat per al diàleg i la paraula Consciència del problema Acceptació d'ajuda i suport Família propera i en bona relació
Habilitats parentals	Model educatiu permissiu Model educatiu rígid Model educatiu sobreprotector	Poca capacitat per a la cura bàsica dels fills Poca capacitat de contenció (límits i control) Manca d'habilitats educatives Patró relacional rígid i autoritari o repressiu Patró relacional caòtic i/o negligent Patró relacional molt sobreprotector	Demanda d'ajuda/soport a diferents serveis Transmissió de valors socialment acceptats Existència de recursos adients en l'entorn Patró relacional flexible Capacitat per establir un vincle afectiu Capacitat i disposició per negociar
Relacions socials i xarxa de suport	Escassa relació social Xarxa de suport familiar llunyana o inexistent Immigració recent (menys d'un any) Pertanyer a una minoria desafavorida	Aïllament per causes socials/culturals/religioses Relacions i vinculacions amb grups il·legals i/o marginals Dependència crònica de serveis	Vinculació al territori (barri) Xarxa de suport familiar propera o disponible Xarxa (comunitat, veïns, amics, serveis i professionals...) propers o disponibles

² **FACTORS DE FRAGILITAT:** situacions, circumstàncies o trànsits que situen l'infant i la seva família en un període de crisi, dificultat o vulnerabilitat, i que generalment poden ser superats des d'un abordatge preventiu i de suport (no necessàriament han de desencadenar o produir maltractament).

FACTORS DE RISC DE MALTRACTAMENT: són factors de fragilitat amb major risc de maltractament, és a dir, són aquelles circumstàncies, elements /o causes que contribueixen, influeixen o faciliten que es pugui desencadenar un maltractament infantil, especialment si no hi ha associats **FACTORS DE PROTECCIÓ**

FACTORS DE PROTECCIÓ: són aquells elements, circumstàncies i/o variables que apaivaguen, compensen o disminueixen els efectes dels factors de risc de maltractament i poden arribar a garantir la protecció a l'infant o l'adolescent.

*Factors de fragilitat, i factors de protecció en l'infant o adolescent

	FACTORS DE FRAGILITAT	FACTORS DE PROTECCIÓ
Salut	<ul style="list-style-type: none"> - Malalties freqüents - Malalties cròniques - Retard maduratiu - Trastorns alimentaris - Trastorns del son - Enuresi - Encopresi - Embaràs Disminució física Disminució psíquica Trastorn mental Trastorn mental greu (psicosi i simptomatologia depressiva greu) Consum de tòxics 	<ul style="list-style-type: none"> - Mai ha patit malalties greus - Desenvolupament psicomotriu adequat a la seva edat - Controls mèdics regulars - Atenció sanitària amb implicació familiar - Segueix tractaments necessaris de forma regular - Té suport de serveis especialitzats - Té interioritzades pautes saludables en relació amb el consum de tòxics - Té interioritzades pautes saludables en relació amb la sexualitat
Escolarització	<ul style="list-style-type: none"> - Reiterats canvis d'escola - Dificultats d'integració escolar - Conflictes de relació amb els mestres - Conflictes de relació amb els iguals - Baix rendiment escolar - Dificultats d'aprenentatge - Manca de motivació - Patiment d'assetjament escolar 	<ul style="list-style-type: none"> - Capacitats intel·lectuals i aptituds per a l'aprenentatge - Està motivat per aprendre - Experiències escolars positives - Rep atenció d'algun servei de suport dins l'estructura del centre escolar - Assistència regular a l'escola - Els pares acuden als requeriments dels professors de l'escola
Desenvolupament evolutiu i socialització	<ul style="list-style-type: none"> - Retard de llenguatge o la parla - Retard psicomotor - Trastorn de la conducta - Comportament dissocial - Baix autoconcepte - Relacions amb iguals empobrides o inexistents - Estades llargues al carrer sense control adult - Associació o relació amb grups conflictius o bandes - Ús excessiu de noves tecnologies - Infant adoptat 	<ul style="list-style-type: none"> - Vinculacions primerenques saludables - Assisteix o està inscrit en activitats organitzades o programades dins o bé fora del centre escolar - Mostra interès per activitats concretes - Té relacions afectives positives amb adults de referència - Mostra autonomia personal - Té habilitats socials

³ **FACTORS DE FRAGILITAT** : situacions, circumstàncies o trànsits que situen l'infant i la seva família en un període de crisi, dificultat o vulnerabilitat, i que generalment poden ser superats des d'un abordatge preventiu i de suport (no necessàriament han de desencadenar o produir maltractament).

FACTORS DE PROTECCIÓ: són aquells elements, circumstàncies i/o variables que apaivaguen, compensen o disminueixen els efectes dels factors de risc de maltractament i poden arribar a garantir la protecció a l'infant o l'adolescent.

* Extret del protocol tècnic "Infància i adolescència en situacions de risc de maltractament" de l'Ajuntament de Barcelona.

Glossari

Comunicació: Acció i procés de transmetre un missatge, amb establiment d'una relació i una interacció socials.*

Denúncia: Document en què es dona notícia a l'autoritat competent de la comissió d'un delictes o d'una falta.*

Referit a una il·legalitat o a alguna cosa que es considera injusta o intolerable, fer pública aquesta consideració.*

Notificació: Fer saber (alguna cosa) a algú, donar-li'n coneixement o notícia, especialment d'una manera oficial.*

Funció: Tasca que correspon realitzar a una institució o entitat, als seus òrgans o persones.*

Competència: Funció o obligació que correspon a una persona o entitat, generalment pel seu càrrec o situació. Capacitat o aptitud per fer alguna cosa bé.* Sinònims: atribució, autoritat, disposició.

Lleu: De poca importància.*

Moderat: No excessiu, que no ultrapassa allò que és suportable.*

Greu: Molt important.*

Confidencialitat: És la privadesa de la informació tramesa, garantida per uns procediments destinats a garantir la integritat, la disponibilitat i la privacitat de les dades personals.*

En relació amb els maltractaments

Prevenició primària: Dirigida, principalment, a la població general amb l'objectiu de reduir la incidència del maltractament infantil, per evitar la presència de factors estressors o de risc i potenciar els factors protectors, però també per modificar actituds i prejudicis respecte a l'educació dels fills i al maltractament infantil, en concret, el càstig físic, la disciplina coercitiva i l'ús de la violència.**

Prevenició secundària: Dirigida a la població de risc i a la detecció dels maltractaments en les fases primerenques, amb l'objectiu de reduir la prevalença del maltractament i reduir els danys amb una intervenció precoç orientada a atenuar els factors de risc presents i potenciar els factors protectors.**

Prevenició terciària: Mesures que es prenen quan ja s'ha produït una situació de maltractament infantil, orientades a prevenir que es repeteixi i a evitar, retardar o reduir l'aparició de les seqüeles que provoca, amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida dels infants i adolescents afectats.**

Risc de maltractament: Són aquelles circumstàncies, elements o causes que faciliten que es pugui desencadenar un maltractament infantil -especialment si no hi ha associats factors de protecció- o bé que hi contribueixen o hi influeixen.

Indicadors de maltractament: Són aquells fets, conductes i símptomes que identifiquen o assenyalen la presència de maltractament.

Factors de fragilitat: Són situacions, circumstàncies o trànsits que situen l'infant i la seva família en un període de crisi, dificultat o vulnerabilitat, que generalment poden ser superats des d'un abordatge preventiu i de suport.

Factors de risc de maltractament: Són factors de fragilitat, de major risc de maltractament, aquelles circumstàncies, elements o causes que faciliten que es pugui desencadenar un maltractament infantil especialment si no hi ha associats factors de protecció- o bé que hi contribueixen o hi influeixen.

Factors de protecció: Són aquells elements, circumstàncies o variables que apaivaguen, compensen o disminueixen els efectes dels factors de risc de maltractament, i que poden arribar a garantir la protecció de l'infant o adolescent.

Situació de risc: Són aquelles situacions en les quals les condicions en què viu l'infant o adolescent li poden impedir o dificultar el creixement integral, és a dir, el desenvolupament des del punt de vista personal, social, físic i emocional.

Situacions de maltractament o abús: La valoració dels indicadors ajuda a definir la situació d'acord amb els nivells de gravetat o risc de maltractament, en situacions lleus, moderades o greus.

Notificació: És el fet d'informar d'una situació susceptible de ser un cas de desprotecció infantil, sobre el menor suposadament maltractat, la seva família i sobre el mateix informador.

És una condició necessària que possibilita la intervenció en situacions de maltractaments a menors.

És una obligació legal i professional.

Detecció: Detectar significa "reconèixer o identificar l'existència d'una situació susceptible de ser un cas de maltractament".

Graus de maltractaments

Lleu:

La família necessita la intervenció dels serveis.

Moderat:

1. La família necessita la intervenció dels serveis, en coordinació amb els serveis especialitzats d'atenció a la infància.

2. La família necessita la intervenció dels serveis i és necessària la intervenció dels serveis d'atenció a la infància.

Greu:

L'infant necessita protecció immediata, sempre que la família no pugui oferir-la-hi.

Definicions del protocol marc

Sospita: Es parla de 'sospita' quan, tot i els indicadors detectats, la informació disponible no permet confirmar la certesa de maltractament o d'abús sexual infantil.

Certesa: La certesa es confirma quan es comprova que hi ha indicadors evidents que una o més persones que tenen a càrrec el menor l'han maltractat o n'han abusat.

* *Diccionari de la Llengua Catalana*

** *Casa, F; 1994, De Paul, J. i Arruabarrena, M. I., 2005*

Sigles

- EAIA:** Equip d'Atenció a la Infància del Baix Llobregat
- EAP:** Equip d'Assessorament Psicopedagògic
- ELIC:** Espai Llengua i Cohesió Social
- CDIAP:** Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç
- UEC:** Unitat Escolarització Compartida
- SAO:** Suport Aprenentatge i Orientació
- GISC:** Grup Infantil Sant Cosme
- DGAIA:** Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència
- CSMIJ:** Centre de Salut Mental Infanto-Juvenil
- IMCL:** Institut de Medicina Legal de Catalunya
- EATP:** Equips d'Assessorament Tècnic Penal
- PEE:** Pla Educatiu d'Entorn
- UPASS:** Unitat Primera d'Atenció de Serveis Socials
- EBAS:** Equip Bàsic d'Atenció Social
- UDEPMI:** Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil
- SOMIA:** Servei d'Orientació i Mediació de la Infància i Adolescència
- EAV:** Equip d'Atenció a la Víctima (Policia Local)
- GAV:** Grup d'Atenció a la Víctima (Mossos d'Esquadra)
- ICS:** Institut Català de la Salut
- UPROX:** Unitat de Proximitat
- UDEP:** Unitat de Dependència
- ABS:** Àrea Bàsica de Salut
- MFIC:** Medicina Familiar i Comunitària

Bibliografia

Referència bibliogràfica i enllaços que poden ser útils per als professionals de la xarxa de protecció infantil.

En relació amb els maltractaments

Almirall, N. i altres. *“Maltractaments físics greus a nadons i menors de quatre anys ingressats en centres d’acolliment”*. Departament de Benestar i Família. Generalitat de Catalunya. 2003

Arruabarrena, M. I. i altres. *“El maltrato infantil. Detección, notificación, investigación y evaluación. La fase de evaluación”*. Cuadernos 1, 2, 3 y 4. Ministerio de Asuntos Sociales. 1996

Barudy, J. *“El dolor invisible de la infancia. Una lectura ecosistémica del maltrato infantil”*. Ed. Paidós. Terapia Familiar. Barcelona. 1998

Barudy, J., Dantagnan, M. *“Los buenos tratos a la infancia. Parentalidad, apego y resiliencia”*. Ed. Gedisa. Barcelona 2005

Cirillo, S., Di Blasio, P. *“Niños maltratados. Diagnóstico y terapia familiar”*. Ed. Paidós. Barcelona 1991

Cyrulnik, B. *“Los patitos feos: la resiliencia; una infancia infeliz no determina la vida”*. Ed. Gedisa. Barcelona 2002

De Paul Ochoterena, J., Arruabarrena, M. I. *“Manual de protección infantil”*. Ed. Masson. Barcelona 1986

Diesen, C. i altres. *“Niños y niñas víctimas de abuso sexual y el procedimiento judicial”*. Ed. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Madrid 2004

Diversos autors. *“El llibre d’en Pau. Guia per l’abordatge dels maltractaments en la infància per als professionals de la salut”*. Barcelona 1996

Diversos autors. *“Pautas orientativas d’exploració i d’intervenció amb els fills i filles de les dones ateses per situacions de violència de gènere”*. Direcció de la Dona i Drets Civils, febrer 2006

Garbarino, J., Eckenrode, J. *“Por qué las familias abusan de sus hijos”*. Ed. Granica. Barcelona 1999

González, M. i altres. *“Risc i protecció social en el maltractament infantil: la perspectiva dels models organitzatius”*. Ed. Universitat de Girona. Institut de Recerca sobre qualitat de vida. Girona 2002

Horno, P. i altres. *“Abuso sexual infantil: manual de formación para profesionales”*. Madrid: Save the Children, 2001

Ingles, A. i altres. *“Els maltractaments d’infants a Catalunya; quants, com i per què”*. Centre d’Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Barcelona 2000

Kempe, R., Kempe, H. *“Niños maltratados”*. Ed. Morata 1985

Lopez, F. “*Necesidades de la infancia y protección infantil*”. Col SASI. Ministerio de Asuntos Sociales. Madrid 1995

Lopez, F. “*Prevención de los abusos sexuales de menores y educación sexual*”. Salamanca. Ed. Amarú 1995

Lopez, F. “*Abusos sexuales a menores: lo que recuerdan de mayores*”. Madrid. Ministerio de Asuntos Sociales

Lurçat, L. “*Les necessitats i els drets dels infants*”. Col. Temes d’Infància, núm. 1. Ass. Mestres Rosa Sensat i Diputació de Barcelona, 1986

Martinez Roig, A. “*Maltractaments d’infants*”. Ed. Altafulla. Barcelona 1989

Martinez Roig, A, De Paul, J. “*Maltrato y abandono en la infancia*”. Ed. Martinez Roca. Barcelona 1993

Palau, M. i altres. “*Programa d’atenció al nen maltractat*”. Ed. Pleniluni. Barcelona 2001

Perez Testor, C., Alomar, E. (comp) “*Violencia en la familia*”. Ed. Edebé. Barcelona 2005

Protocol per a la prevenció de la mutilació genital femenina.

En relació amb temes més genèrics

Bolwby, J. “*El vínculo afectivo*” - “*La separación afectiva, tristeza y reparación*” - “*La pérdida afectiva*”. Ed. Paidós. Buenos Aires

Corea, C.; Lewkowicz, I. “*Pedagogia del aburrido. Escuelas destituidas. Familias perplejas*”. Paidós Educador, Buenos Aires, 2004

Mále, P. “*La crisis juvenil*”. Ed. Tecnopublicaciones. Madrid 1986

Meltzer, D., Harris, M. “*El paper educatiu de la família*”. Ed. Espaxs. Barcelona, 1989
Rodríguez, N. “*Guerra en las aulas*” Ed. Temas de hoy. Madrid 2004

Simposi “*Nous models de família en l’entorn urbà*”. Departament de Benestar Social. 1995

Suares, M. “*Mediando en sistemas familiares*”. Ed. Paidós, Buenos Aires, 2005

Winnicott, D. W. “*La familia y el desarrollo del individuo*”. Ed. Lumen-Hormé. Buenos Aires 1995

Revistes

“*Bienestar y protección infantil*”. Revista de Asociaciones para la prevención del maltrato infantil

Vincles amb webs

Llista de lleis relacionades amb la infància

www.gencat.net/benestar/normes

Observatori de la infància

www.gencat.net/observatori

Infància. Butlletí de professionals d'infància i adolescència de DGAIA

www.gencat.net/benestar/publica/butlletiDGAIA

Treball en xarxes Barcelona

www.interxarxes.net

Convenció de Drets de la Infància. ONU

www.unhchr.ch/spanish

Organització en Defensa dels Infants

www.savethechildren.es

Institut d'Infància i Món Urbà. Consorci de diferents institucions d'estudi sobre la qualitat de vida de la infància, adolescència i famílies

www.ciimu.org

Red Europea del Diálogo Social

www.redeuropea.org/cat

Serveis d'atenció a la infància i adolescència que han participat en la revisió i actualització del protocol per a la detecció i abordatge dels maltractaments als menors. (2ª edició)

Servei d'Acció Social i Comunitària. Equip dels Serveis Socials Bàsics. Secció d'Acció Comunitària Benestar i Convivència. Ajuntament del Prat de Llobregat.

Secció d'Educació . Ajuntament del Prat de Llobregat

Secció de Salut i Benestar. Ajuntament del Prat de Llobregat.

Oficina d' Atenció a la Víctima. Policia Local. Ajuntament del Prat de Llobregat.

Agents del GAV. Mossos d'Esquadra. Generalitat de Catalunya

Departament d'Educació . Generalitat de Catalunya.

Infermera i Treballador Social de pediatria. Institut Català de la Salut

Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència (SEAIA) . Consell Comarcal del Baix Llobregat.

Centre de Desenvolupament infantil i Atenció Precoç, del Prat de Llobregat (CDIAP).

Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ). Fundació Orienta. Sector Sanitari del Baix Llobregat.

Espai d'atenció a les famílies (EAF). EDUVIC

Centre Obert SAÒ. Associació SAÓ Prat.

Assessorament i Coordinació de la revisió. Montserrat Batuecas

Ajuntament del
Prat de Llobregat